

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HJORTEKÆR

**Hjortekær Grundejerforening
1924 – 17. november – 1984**

HJORTEKÆR

Hjørtækær Grundejerforening 1924 – 17. november – 1984

**Festskrift ved Inger Hartby, Erik Jeppesen og Steen Carstensen
Udgivet af Hjørtækær Grundejerforening, Hjørtækær 1984**

Udgiver: Hjordtekær Grundejerforening
Omslag: Duet 97 12 06
Papir: 115 g Duo-matt
Oplag: 1000 eksemplarer
Offset-tryk: J. & R. Frydenberg, København
Geodætisk Instituts tilladelse A.523/84
ISBN 87-981793-0-6
Copyright: Hjordtekær Grundejerforening
og forfatterne, 1984
og de ved illustrationerne
særskilt nævnte indehavere

Hjordtekær Grundejerforenings bomærke er tegnet 1984 af
Claus Achton Friis

Indholdsfortegnelse

Landskabet og den første bosætning.....	8
Fra fæstejord til selvejergård.....	14
Hjortekærshuset.....	18
Mennesker og huse i 1800-tallet.....	21
Gartnerier og villaby.....	27
Fritid og fester.....	40
Skolegang.....	48
Livsvilkår.....	50
Besættelsestiden 1940-1945.....	56
Bebyggelsen.....	61
Tekniske anlæg.....	70
Hjortekær Grundejerforening.....	72
Noter.....	83
Litteratur og illustrationer.....	84

Forord

På Hjortekær Grundejerforenings ordinære generalforsamling i foråret 1984 blev det vedtaget at udgive et festskrift i anledning af Grundejerforeningens 60 års fødselsdag den 17. november 1984.

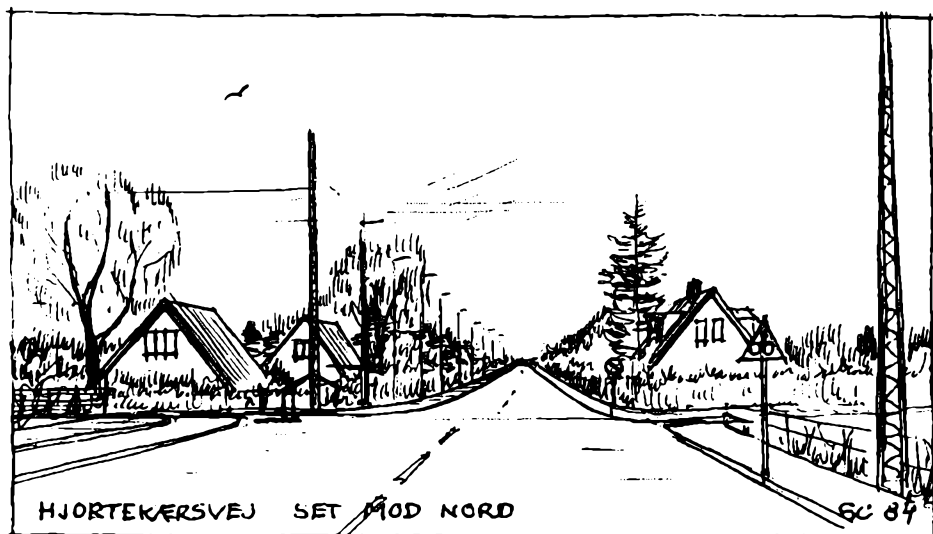
Der blev dannet en forfattergruppe bestående af stud.mag. i europæisk etnologi Inger Hartby, sekretær i Grundejerforeningens bestyrelse, civilingeniør Erik Jeppesen og formand for Grundejerforeningen, arkitekt m.a.a. Steen Carstensen. På grundlag af omfattende studier i det foreliggende kildemateriale og gennem interviews af beboere i Hjortekær har forfatterne udarbejdet festskriftet.

Det viste sig, at der var et meget righoldigt stof til rådighed om Hjortekær før og nu, men også at det af økonomiske grunde blev nødvendigt at begrænse skriftets omfang. Derfor vil nogle læsere måske savne en omtale af dette eller hint, men forhåbentlig vil bogen alligevel bidrage til større viden om Hjortekær. Det er forfatternes håb, at nytilflyttede borgere her kan få øget kendskab til denne del af Lyngby-Taarbæk Kommune, og at de, som har boet her længe, vil kunne opfriske gamle minder.

En varm tak skal rettes til de mange, som med stor velvilje og hjælpsomhed har stillet sig til rådighed ved interviews og udlån af fotografier. Bikuben i Lyngbys Fond og Forenede Kreditforeningers Fond takkes for økonomisk støtte til udgivelsen af festskriftet.

Hjortekær, december 1984

Steen Carstensen, formand

Hjortekær

Blandt Lyngby-Taarbæk Kommunes mange værdsatte bydele er Hjortekær en af de mest attraktive, som den ligger mellem skov, å og marker. Den er mod nord afgrænset af Mølleåen, mod øst af Dyrehaven og mod syd af landbrugsjorder. Disse nære naboer er med deres naturskønhed og mange historiske værdier med til at gøre Hjortekær til et dejligt sted at leve. Naboskabet har været med til at sætte sit præg på bydelen, hvor man i haverne finder mange gamle skovtræer, tætte busketter, slyngende kaprifolier og blomstrende og bær bærende buske af enhver art. Husene er fortrinsvis lave og glider smukt ind i den levende vegetation. Mod syd ligger Dyrehavegårds åbne marker, som både har stor skønhedsværdi, og hvor årets vekslende markarbejder fra såning til høst levende illustrerer danskernes tilknytning til agerbruget. Endelig afgrænses Hjortekær mod vest af Helsingørsmotorvejen,

som for beboerne er en bekvem adgangsvej til København og Nordsjælland eller endnu fjernere rejsemål.

Navnet Hjortekær har området ganske naturligt fået efter den lille sø Hjortekæret eller Hjortekærdsdam i Dyrehaven.

Landskabet og den første bosætning

Hjortekær ligger ligesom hele Lyngby-Taarbæk Kommune i et jævnt bakket landskab, som blev dannet, da isen efter sidste istid for ca. 12.000 år siden trak sig tilbage i sydøstlig retning. Isbræerne smeltede ganske langsomt og flyttede deres grænse frem og tilbage mange gange i tidens løb, og i lange perioder lå en isbræ på samme sted og smeltede lidt efter lidt. Den sidste isbræ, som har ligget over Hjortekær-området, havde sin rand liggende tværs over Dyrehaven omtrent fra Fortunens nuværende placering til Eremitageslottet. Under isen løb smeltevand gennem tunneldale ud over det isfrie landskab foran bræen, og i en sådan dal løber i dag Mølleåen. Isen flyttede voldsomt rundt med den underliggende jord; noget blev skubbet sammen i bakker, og andet blev skrabet bort. Store sten og klippestykker, som isen havde transporteret med sig fra Nordskandinavien blev efterladt fulde af skurestriber fra isens hårde bearbejdning. En sådan stor sten er fundet ved den nuværende "Vejporten" i Hjortekær og kan stadig ses liggende på vejens vestskråning, hvor Lyngby-Taarbæk Kommune har opsat et skilt med forklarende tekst om den.

Da isen endelig var helt bortsmeltet, lå landet tilbage i bakker og sænkninger, som man fx. kan se det i Ulvedalene i Dyrehaven, skrænterne ved Lundtoftevej og tun-

neldalspartiet, der strækker sig over Lyngby Mose og Lundtoftesletten. Sand og grus var blevet afsat af isbræen under dens tilbagetog, og et langt grusstrøg herfra går fra Dyrehaven, gennem Hjortekær og mod Lundtofte. Isen havde øvet et stort tryk på jorden, men da dette tryk var forsvundet, hævede og sænkede landet sig, og havet fandt efterhånden sit nuværende leje.¹⁾

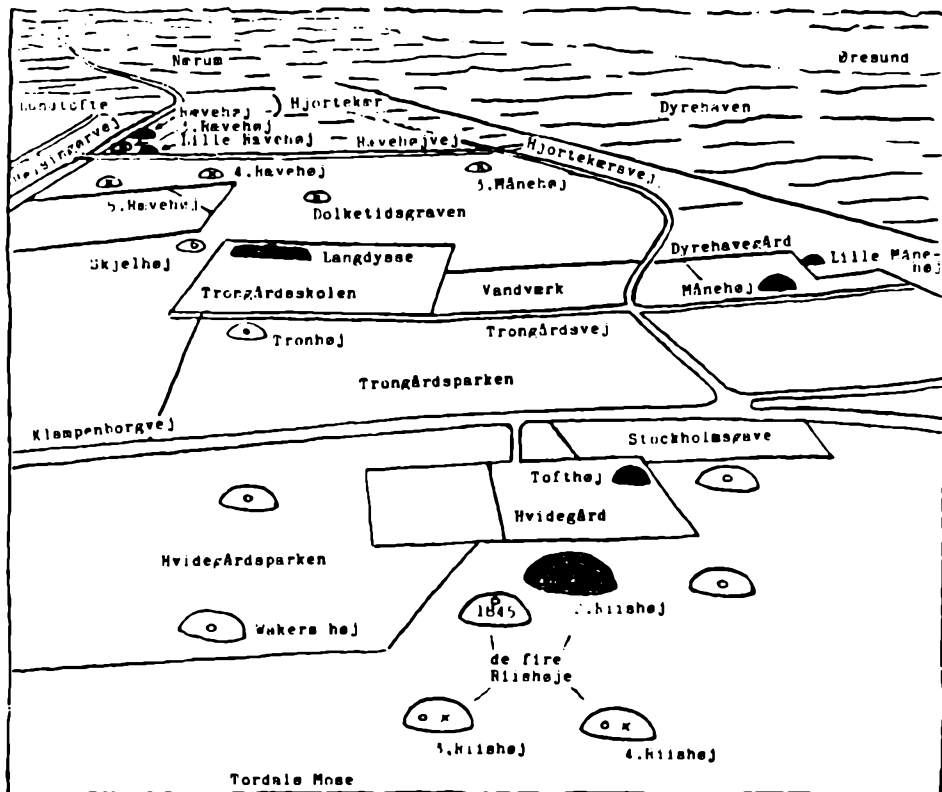
Der skulle dog gå mange tusinde år, før landskabet fik det udseende, som man kender i dag. Den første spæde vegetation kom lidt efter lidt; klimaet, som naturligvis først var meget koldt, mildnede efterhånden, og et tundralandskab, som man nu kender det i Nordskandinavien, opstod og gav livsbetingelser for mennesker og dyr. Efterhånden kom der mennesker hertil, som levede af rensdyrjagt, og de har efterladt sig ganske få spor i Nordøstsjælland fra de første 3-4.000 år efter istidens afslutning. Men det er først fra tiden omkring 6.500 f.Kr., der kan findes klare vidnesbyrd om en lokal jægerbefolkning, og fra deres liv har man fx. fundet en økse, fremstillet af urokseknogle, i Lyngby Mose. Ellers er det de interessante Vedbækfund, der allerbedst kan fortælle om jægerstenalderens mennesker og levevis.²⁾

Stenalderbønder overtog efterhånden landet efter jægerne. Disse første agerbrugere levede i Danmark omkring år 4.200 til 4.000 f. Kr., og de er kommet vandrende hertil fra det centrale Europa, gennem Tyskland, op i Jylland og har derfra spredt sig østpå til øerne. De bragte kendskab til ploven med sig fra deres oprindelsessted, og pløjede med ard med stenskær. Senere kom der folk fra Østeuropa, hvor kvæghold var almindeligt. De holdt okser

og får, som de indførte i Danmark. Desuden kom der folk fra Vesteuropa, som indførte begravelsesskikken med stengrave, dysser og jættestuer. På denne måde mødtes forskellige kulturer, og en sammensmeltning af disse kom til at danne basis for de første danskeres liv.

Da de første stenalderbønder kom til Hjortekær-området fandt de en vildmark, som skulle omdannes til ager og græsgang. Men alle betingelser for bosætning var til stede. Der var adgang til både fersk drikkevand, agerjord til dyrkning, græsningsland til dyrene og træ til bygningsmateriale og brændsel. Alt sammen noget, der var nødvendigt for etablering af den landbrugstype, der blev fremherskende i hele Norden, nemlig det blandede ager- og husdyrbrug. Men allerførst måtte bønderne rydde land, og det gjorde de ved at lave svedjebrug, hvilket vil sige, at de fældede træer og buske, som efter tørring blev brændt til aske og trækul. Jorden blev derefter behandlet med hakke og harve, korn blev sået og pløjet ned med arden. Efter afhøstning af jorden, blev det samme stykke dyrket år efter år uden hvileperioder, og til sidst var stykket så udpint, at man på ny ryddede et jordstykke og flyttede sin ager derhen.

Under vor daglige færden tænker vi, der i dag bor i Hjortekær, nok ikke så meget over, hvor længe og under hvilke livsvilkår, mennesker har bygget deres boliger og fremskaffet føden i vort kønne og attraktive boligområde. Men siden oldtiden har mennesker fundet egnen god at leve i, og de første beboere har først og fremmest slået sig ned, hvor vi i dag finder Dyrehavegårds marker, i selve Dyrehaven og på Lundtoftesletten. Arkæolog-

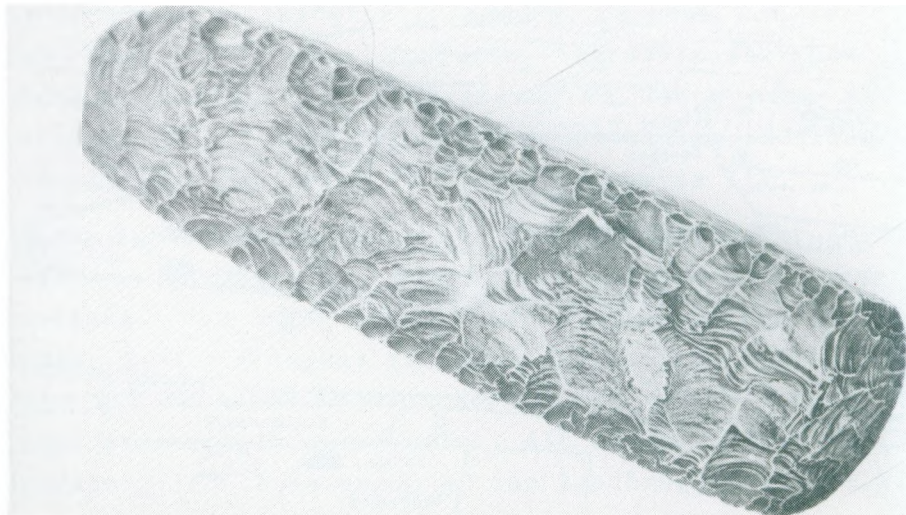

Skitse udført efter luftfotografi taget fra syd over Hvidegårds og Dyrehavegårds marker.

Med mørk udfyldning ses de eksisterende gravhøje, og som ikke udfyldte de forsvundne gravhøje. Af disse er de oprindeligt kendte mærket med lille cirkel, og de med lille kryds mærket er opdaget eller nyopdaget og undersøgt af arkæologklubben "Flækken".

Den Riishøj, som er mærket med 1845, er den, hvori det berømte "Hvidegårdsfund" blev gjort i 1845.

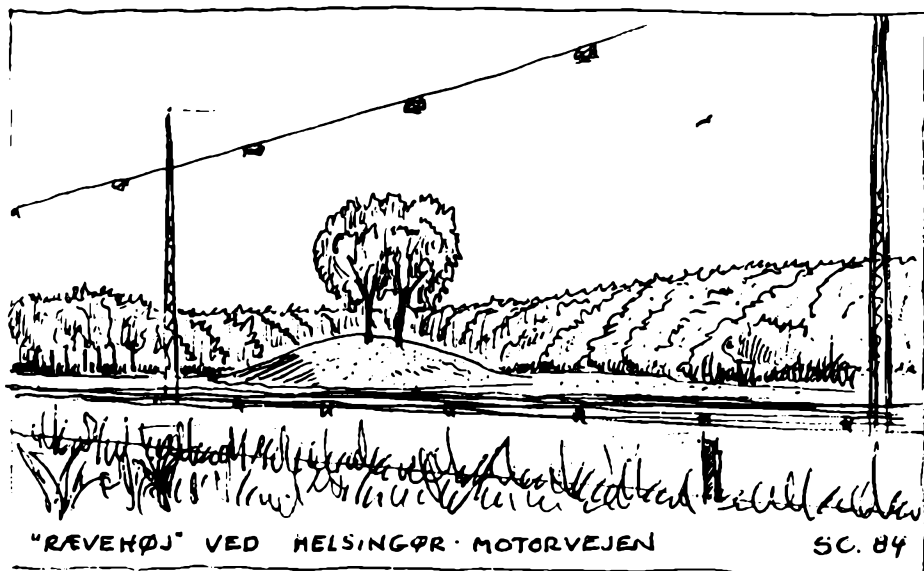
(Udarbejdet af Johs. Boager til Lyngby-Bogen 1981. Copyright).

Flintøksen er fundet 1914 ved Dyrehave-hegnet ud for Langs Hegnet 84 af Lars Chr. Andersen.
Øksen er 29 cm lang, 8 cm bred og 3-4 cm tyk. (Privateje).

erne har gjort mange værdifulde fund i vort område, og på Dyrehavegårds jorder nord for Trongårdsskolen har Lyngby-Taarbæk Kommunes arkæologklub "Flækken" udgravet adskillige gravpladser, hvor man har fundet spor efter de første mennesker, der har levet og arbejdet i Hjortekær-området allerede fra omkring 4.000 år f. Kr. og op gennem bronze- og jernalder. Der er fundet keramikfragmenter fra husgeråd, flinteredskaber, ravperler, en sjælden bronzenål og en knap m.m. Alle ting, der taler deres eget sprog om en højt udviklet kultur.³⁾

Også i Dyrehaven er der påvist mange vidnesbyrd om beboelser fra stenalder, bronzealder og jernalder. Der ligger stadig mange stendysser og gravhøje, som ved fornyede undersøgelser kunne give værdifuld oplysning om

svundne tider, men adskillige er allerede udgravet, både i sidste århundrede og i vor tid, og har dermed kunnet fortælle om livet blandt områdets første indbyggere. Der er bl.a. fundet flinteredskaber, smukt ornamenterede lerkar og flettede kurve.⁴⁾

Som synlige beviser på, at Hjortekær gennem årtusinder har været beboet, ligger der flere bevarede gravhøje i selve området. Tæt ved Helsingør-motorvejens trafikstrøm findes "Rævehøj", og sydøst herfor den mindre "Lille Rævehøj". I Dyrehavegårds have ligger den imponerende "Månehøj", som tydeligt kan ses af forbipasserende på Hjortekærsvvej, og nordøst for gården findes "Lille Månehøj".

Fra fæstejord til selvejergård

Lokalisering af oldtidens bebyggelser og spor efter dyrkning af jorden er i vor tid meget vanskelig, fordi anlæg af veje og husbyggeri gennem tiderne har slettet så at sige alt. Men pløjesor, som røber oldtidsagrenes beliggenhed, er dog påvist især i områdets skove. Således er der fundet og undersøgt et stort agerområde i Geelskov, og nærmest Hjortekær har man et stort ageranalæg i Dyrehaven. Disse agre er yngre, idet de har været dyrket til langt ind i vort årtusinde. Der er her tale om de karakteristiske højryggede agre, som var lange, smalle agerstrimler omgivet af lave volde. Agrene lå på Eremitagesletten og tilhørte landsbyen Stokkerup indtil 1670, hvor den på kongelig befaling blev nedbrudt. Agrene har oprindelig været 10-18 m brede og 300-500 m lange, og i lavt sollys kan konturerne af agrene stadig ses på Eremitageslettens nordlige del. Landsbyen Stokkerup har ligget umiddelbart sydvest for Eremitageslottet omkring et gadekær, nu kaldet Stokkerup Dam. Byens agre har mod vest strakt sig omtrent til hegnet mellem Dyrehaven og Hjortekær, og mod sydvest til Fortunens Indelukke. I syd gik agrene til Boveskoven, hvor Stokkerup-bøndernes svin gik på olden.

Stokkerups vestligste agre stødte op til landsbyen Lundtoftes østligst liggende jorder. Lundtofte er en udflytterlandsby, som blev udskilt fra Lyngby engang i vikingetiden, da Lyngby var ekspanderet så meget, at man nødvendigvis måtte opdyrke nye agre. Landsbyens navn er en afledning af Lyngby, der igen har navn efter Mølleåen, der oprindelig hed Lughn, som betyder stille, ro-

lig, mild.⁵⁾ Her har man således forleddet til navnet Lundtofte, der i den ældste skriftlige kilde fra ca. 1348 skrives Lungnatoftø. Lundtofte-bøndernes jorder gik altså fra omkring det nuværende Dyrehave-hegn, mens de mod nord afgrænsedes af Mølleåen og mod syd og vest stødte op til Lyngbys marker. På disse jorder opstod lidt efter lidt det Hjortekær, som vi kender i dag, men i adskillige hundrede år, var der her agerland. I 1300-tallet tilhørte de fleste af Lundtofte Bys jorder Roskilde Bispestol, mens nogle få gårde og deres tilliggender var givet som gave til bl.a. Frue Kirke i København og Frue Kloster i Helsingør. Senere blev jordene mageskiftet med kongen, og i 1651 var hele Lundtofte på kronens hænder. Den bestod da af 7 fjerdinggårde, 2 ottinggårde og 1 halvottinggård. Lundtoftes gårde lå omkring byens gadekær, og dens marker i arealerne uden om byen. I 1670 fuldførte Chr. V sin fars påbegyndte oprettelse af Den kongelige Dyrehave til brug ved jagter, samtidig nedlagdes landsbyen Stokkerup fuldstændig, og bønderne i Lundtofte måtte afgive ca. 20 tdr. hartkorn fra deres jorder til denne dyrehave. Ved samme lejlighed blev de resterende jorder fordelt på 8 lige store gårde, som kongen overdrog til en privatmand Albret Heins. I de efterfølgende år blev byen købt og solgt flere gange for endelig at tilhøre Poul Badstuber, ejeren af Ørholm. I 1734 lagde han Lundtoftes bøndergods under Brede Værk, og da bestod byen af 9 gårde og 10 huse. Bønderne var arvefæstere og ydede kun en lille afgift til værket. Det belastede ikke deres økonomi i særlig høj grad, og mange af dem må anses for at have været ret velstående. Lundtofte havde, som de fleste landsbyer på den tid, tre

markvange. De hed "Baarevang", "Dybendals Vang" og "Bjælkeagers Vang", og de sidstnævnte har givet navn til Dybendalsvej og Bjælkevangen.

Indtil slutningen af 1700-tallet var Lundtoftes gårde uudsiftede og bønderne fæstere. Gårdene lå stadig i en klynge omkring gadekæret, og deres markjorder var opdelt i agre, som lå forskellige steder i byens tre vange, fordelt så alle bønder fik adgang til at dyrke jord af forskellig kvalitet. I 1777 blev gårdene udsiftet, og bønderne blev selvejere. Jordene blev da fordelt mellem gårdene, så den enkelte gårds marker lå samlede ved gården.

Lundtoftes østligst beliggende marker blev fra 1809-1834 ejet af papirfabrikant Johan Christian Drewsen, hvis gård havde byens største tilliggende på omkring 16 tdr. hartkorn og bl.a. omfattede den senere Lundtoftegårds jorder. Drewsen var en foregangsmand på det landbrugsøkonomiske område og drev sit landbrug som en mønstergård, hvor han indførte nye dyrkningsformer og ny teknologi. I 1834 solgte Drewsen gården til Hartvig Duncan, der ejede Egegården. 1930 opkøbte Københavns Kommune Lundtoftegård og dens jorder, og i 1957 overtog Lyngby-Taarbæk Kommune ejendommen.⁶⁾

Syd for Lundtoftegårds jorder lå Trongården og Fortungården. I 1845 blev disse to gårde sammenlagt og fik navnet Dyrehavegård. Den ejedes indtil 1878 af jægmester C. C. Holstein og senere af godsejer Johannes Hage, der havde gården til 1893. Senere blev gården et aktieselskab, blev afstået til Københavns Kommune i 1930 og endelig i 1957 købt af Lyngby-Taarbæk Kommune,

Udsnit af Videnskabernes Selskabs kort over "Kiøbenhavns Amt". Tegnet 1766 af O. C. Wessel. Målforhold 1:80.000. Efter nytryk reproduceret af Geodætisk Institut 1956. Copy-right.

der stadig ejer gården. Siden 1880'erne er gårdens til-liggender blevet formindsket en del, idet meget af be-byggelsen i Hjortekær er opført på Dyrehavegårds jorder.

Hjortekærshuset

Op gennem tiderne har Hjortekær-området altså været an-vendt til agerbrug, og studerer man de ældste bevarede kort fra egnen, finder man først i slutningen af 1800-tallet tilløb til en egentlig bebyggelse. Dog var der allerede i 1600-tallet et enkelt hus, som man stadig kan finde i Hjortekær, selv om det naturligvis har ænd-ret udseende mange gange i årenes løb. Det er Hjorte-kærshuset, Lundtoftevej 306. Det er Dyrehavens ældste skovhus, som figurerer allerede i matriklen 1688 (Lyngby Markbog), men huset må have ligget på stedet endnu før den tid. I den ældste kirkebog for Lyngby Sogn, som er påbegyndt i 1641, finder man husets navn flere gange som fx. i 1675, da "Christopher Skræder i Hiortekærshuuset" får døbt en søn, Anders, i Lyngby Kirke. Før den tid nævnes "Hiortehuuset", som muligvis er det samme hus. Hjortekærshuset har oprindelig været et holdshus i Dybendals Vang under Lundtofte By, hvilket vil sige, at beboeren selv ejede huset, men betalte afgift af jorden til grundens ejer. Ved anlæggelsen af Dyrehaven i 1670 overgik Hjortekærshuset til kronen og blev indrettet som bolig og arbejdsplads for skiftende ansatte ved skoven. De fik i mange år ingen fast løn i kontanter, men måtte først og fremmest leve på det eksistensgrundlag, som huset og dets tilhørende jord kunne give dem. Endnu i 1825 var den kontante løn kun lille, men tilladelse til binæringer blev stadig fastslået i et ansættelsesbrev

ved skovfoged H. H. Helgesens tiltrædelse. I kongens resolution står der: "Vi ville allernaadigst have Hans Henrik Helgesen ansat som Skovfoged ved Hjortekærshuset i Jægersborg Dyrehauge paa det 1. Københavnske Skovdistrict med 100 Rbd. Sølv aarlig Løn, uden al Afkortning, og med de til Tjenesten henlagte Emolumenter". (Emolumenter=tjenestemand's biindtægter). - Hjortekærshuset har naturligvis fået navn efter sin beliggenhed tæt ved Hjortekæret og var i sin oprindelige skikkelse et beskedent hus, kun 8 fag langt, bygget af bindingsværk og tækket med strå. Det første hus stod endnu i 1737, men var da så brøstfældigt, at det måtte fornyes. Det nye stuehus blev flyttet inden for Dyrehavehegnet, og det gamle hus blev indrettet som udhus. I samme periode blev der opført nye udlænger over for Hjortekærshuset. Flere ombygninger er foretaget i tidens løb, bl.a. i 1830'erne, hvor to huse på grunden blev bygget sammen, og tagene fik samme rejsning, et nyt udhus blev opført, staldbygningen istandsat og hegnet omkring haven repareret. Til disse arbejder blev der af Rentekammeret bevilget 580 rdl. foruden tømmer fra kongens skove og kalk fra det kongelige kalkbrænderi i Terkelskoven. Beløbet for hele istandsættelsen kom dog til at overstige de bevilgede 580 rdl. og Rentekammeret måtte betale endnu et større beløb, som skovfogeden havde udlagt af egen lomme. I begyndelsen af 1900-tallet blev Hjortekærshusets nordlige ende udbygget, og der blev indrettet kælder, hvor der kunne opbevares øl og vand. Hjortekærshuset havde nemlig lige som de andre skovhuse tilladelse til udskænkning, først for skovens jagtbetjente, men senere også for skovgæster. Dog fik det aldrig den store

Hjortekærshuset ca. 1900. Ved husmuren står måleinstrumenter, som landmålerskolens elever benyttede ved opmålinger på Eremitagesletten.

søgning, som blev flere af de andre traktørsteder til del, men flere af husets beboere har forsøgt at holde liv i den gamle tradition, og indtil helt ind i vort århundrede var der servering på gårdspladsen, hvor der ud mod Lundtoftevej var opstillet et lysthus af træværk. I husets sydlige del havde Den polytekniske Lærestalts Institut for Landmåling en overgang både en skolestue og et materialerum. Herfra var der nem adgang til Eremitagesletten, som de studerende altid har benyttet til øvelsesopmålinger. - Den mest berømte beboer af Hjortekærshuset er skytten Peter Liep, der blev ansat her i 1861. Hans skydefærdighed var legendarisk, og det for-

tælles, at han nedlagde ikke mindre end ca. 11.000 stykker vildt i Dyrehaven i de år, han var ansat der. Han døde i 1896 efter at have tilbragt sine sidste leveår i "Kildehuset", som senere kom til at bære hans navn. Da Peter Liep blev ansat i Hjortekærshuset havde dette 15 fag, udhuset 9 fag og endnu en lille bygning på 5 fag. Der var 7 tdr. land jord til skyttehuset, og Peter Lieps løn var årlig 52 rdl. i kontanter, 8 læs kvas, 3 læs tørv og ret til græsning i Dyrehaven. I 1888 søgte Peter Liep sin afsked som skytte og flyttede til "Kildehuset", der var traktørsted, og i hans sted blev ansat den da kun 22-årige Johan Eriksen, der efterfulgtes i embedet af sin søn Ove Eriksen, som boede i Hjortekærshuset indtil 1963. I hele 75 år levede familien Eriksen i dette hus og blev efterfulgt af skovfoged Løw, der gjorde tjeneste her indtil 1983. Mange nulevende borgere i Hjortekær har kendt en eller flere af disse skovens folk og husker deres liv og færdene her.⁷⁾

Mennesker og huse i 1800-tallet

I 1787 blev der i Danmark foretaget den første egentlige folketælling, som meddelte hvilke personer, der levede i hver enkelt husstand landet over. Ser man nærmere på folketællingen for Lyngby Sogn og søger Hjortekær, finder man kun en liste for Hjortekærshuset, hvor der boede en skovfoged Niels Olsen med sin kone og tre tjenestefolk. Deres nærmeste naboer var folkene i Lundtofte By, som på det tidspunkt havde 26 husstande med i alt 120 personer. De næste folketællinger blev foretaget i 1801, 1834, 1840 og derefter ca. hvert femte år. Ved gennemgang af disse senere tællinger, er de få huse i Hjorte-

kær indgået i tællingerne for Lundtofte By, og husholdene i Hjortekær er ikke til at udskille med sikkerhed, bortset fra Hjortekærshuset, hvor der fra 1850 bor to familier, nemlig skovfogedens og en forstkandidats. Desuden nævnes der i tællingerne fra 1840, 1845 og 1850 et sted kaldet "Hyrehuset", som må formodes at have ligget under Skovvæsenet og Hjortekærshuset, idet husfaderen her i 1840 og 1845 benævnes arbejdsmand, der går på skovarbejde. Ved tællingen 1850 er en ny familie flyttet ind i "Hyrehuset", men husfaderen er stadig arbejdsmand. Først i folketællingen 1890 er Hjortekær noteret særskilt, og da er der ikke mindre end 16 hushold med i alt 65 personer.⁸⁾ Fra 1896 blev der regelmæssigt udgivet officielle vejvisere, og siden den tid kan beboeres navne og adresser i Hjortekær let efterforskes.

Siden middelalderen og næsten helt op til vort århundrede var Lundtoftevej den eneste anlagte adgangsvej fra Lyngby over Lundtofte til Hjortekær og Raadvad. Den var bindeleddet mellem Lundtofte By og dens marker og mellem Raadvad og Lyngby. Det var ad Lundtoftevej, man transporterede alle varer, og den var kirkevej for beboerne i området, fordi alle kirkelige handlinger foregik i Lyngby, hvor sognets eneste kirke lå. Derfor er det naturligt, at de allerførste huse, som blev bygget i Hjortekær kom til at ligge ved denne vej. På vejens nordlige side omtrent over for Hjortekærshuset blev der formentlig i de første år af 1800-tallet opført to beboelseshuse som kaldtes "Slagterlængen" og "Rotenborg". Byggeårene for disse huse er det meget vanskeligt at slå fast, men de er medtaget på et matrikelkort fra 1810, og på et generalstabskort fra 1855 er der desuden vist et

Rentegning efter matrikelkort 1810. Viser Lundtofte Bys marker. Udskeftningskort for Lundtoftes jorder er desværre ikke bevaret.

hus liggende parallelt med Lundtoftevej bygget helt ud i vejkanthen. Disse huse var indrettet til beboelser med 3-4 små lejligheder i hver. Alle bygningerne og en senere opført staldlænge nedbrændte i 1913.

Først i 1882-83 begyndtes de egentlige udstykninger i Hjortekær, idet proprietær Tryde, Egegård, og godsejer Hage, Dyrehavegård, solgte grunde til villabyggeri og gartneridrift. Hermed var det nødvendigt at anlægge nye veje, som kunne give adgang til de nyudstykkede parceller, og godsejer Hage anlagde bl.a. Hjortekærvej, som indtil 1925 hed Dyrehavegårdsvej, og Trongårdsvej, som

Udsnit af Geodætisk Instituts kort, 1855. Copyright.

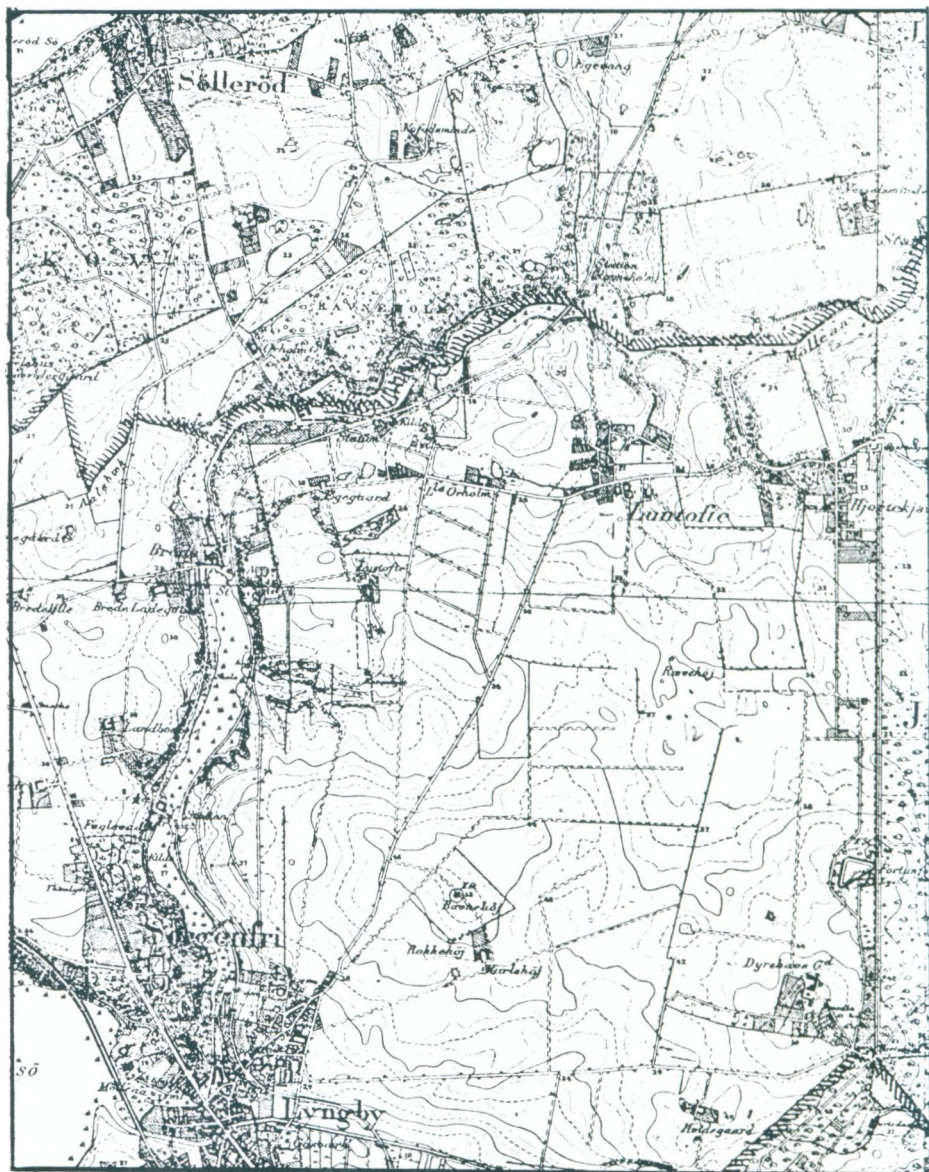
hed Rolandsvej. Andre veje opstod efterhånden, som der var brug for dem. Ofte var de først smalle, nedtrådte stier i terrænet, anlagt i takt med byggeriet, men lidt efter lidt fik stierne karakter som egentlige veje. Disse veje havde i starten ingen officielle navne, men nogle blev i folkemunde opkaldt efter en lokal beboer eller en beplantning. Således var der "Jeppesens Bakke", det er den nuværende Hjortekærskakken, og en anden kaldtes "Rønnebæralléen" og lå omtrent i samme vejføring som nu Hestegangen. Vejen førte op til Ryttergården, der først hed Gunnershøj, opkaldt efter manden, der byggede den, Gunner Klovmann, senere blev den kaldt Hjortekærgård efter en udparcellering. Også Landmålervej opstod som en smal sti, som førte til de første huse på vejen, og den fik ikke navn, før Landmålerskolen i 1913 blev opført der. De ældste huse på Landmålervej blev bygget i 1880'erne og -90'erne, og det var også i disse sidste årtier af 1800-tallet, de første byggerier blev foretaget på Hjortekærvej, Langs Hegnet og på flere parceler langs Lundtoftevej. Vejene var selvfølgelig ikke asfalterede og var om vinteren og efter tøbrud ofte meget mudrede og ufremkommelige. I 1899 blev det påbudt, at alle huse skulle have husnumre; før den tid havde de fleste huse navne, og disse gamle husnavne kan tages som et kulturelt udtryk for nogle af de første Hjortekær-beboeres holdninger, ønsker og vurderinger. Her skal navnene blot tale for sig selv og i flæng nogle få nævnes: "Stampens Minde", "Dybendalshuset", "Mouritzshøj", "Sophies Minde", "Solvang", "Godthåb", "Erato", "Fredshvile", "Rosenly", "Hegnssbo" og "Fædres Minde".

Før disse huse blev bygget i Hjortekær, var der altså kun de få huse, "Slagterlængen" og "Rotenborg", som lå i den gamle bydel nær Hjortekæret. En beboer, der blev født i 1866 i "Slagterlængen", har fortalt om sine drengeår og ungdom i det gamle Hjortekær, og træk fra denne beretning skal gengives her. Hans far var røgter på Dyrehavegård, en stilling, han havde fået efter at have været udsat for en arbejdsulykke som skovarbejder i Dyrehaven. Familien boede i "Slagterlængen", som han fortæller "allerede i mine drengeår var noget gammelt skidt". I 1870'erne, da han nåede skolealderen, kom han i Lundtofte gamle skole, hvor der var undervisning hveranden dag. De dage, hvor han ikke var i skole, vogtede han køer på markerne i Hjortekær bl.a. på områderne bag det nuværende Hjortekærvej 192, hvor senere Hjortekær og Omegns Brugsforening blev bygget. Her var der dengang et vandhul med rigeligt vand, hvor dyrene drak. Jorden helt op til Dyrehavens hegn tilhørte Dyrehavegård, som også ejede dyrene, han vogtede. Drengen var dygtig i skolen, selv om han kun gik i skole hveranden dag, og da han sluttede sin undervisning, havde han opnået at få hele to flidspræmier fra Lundtofte Skole, en bibel og "Haandbog for Christne". Som stor skoledreng passede han dyr på Rævehøjgård, men for dette arbejde fik han ingen løn i kontanter, kun kosten og et par træsko for en sommers arbejde. Senere, da han var ansat på Dyrehavegård som sin fars medhjælper i røgterarbejdet, traf han sin tilkommende hustru, der var tjenestepige på gården. De blev gift og flyttede ind i et mindre hus i gl. Hjortekær, og senere købte familien et hus på Hjortekærvej, mens husfaderen ernærede familien ved skov- og havear-

bejde. Som husejer var han medlem af brandkorpset på Lundtofte sprøjte, rode 1, og han var udstyret med et brandskilt, som skulle hænges om halsen i en kæde, når han var i aktion. I tilfælde af brand i den nærmeste omegn blev alle brandfolk kaldt af hus ved at den ledende brandmand kørte rundt i hestevogn, blæsende i sit brandhorn, mens han ind imellem råbte, at alle mand fra rode 1 skulle møde til slukningsarbejde. Som voksen var beretteren et ivrigt medlem i og medstifter af flere lokale foreninger med både politisk, socialt og underholdende sigte. Han var en munter og hjertevarm mand, der yndede at fortælle om "livet i gamle dage", og hans foretrukne historie var den om, hvordan han en gang som ung under et arbejde i Dyrehaven havde mødt den russiske zar og den danske prinsesse Marie. Deres vogn var gået i stykker, og da de mødte beretteren, som kørte på en arbejdsvogn, bad de om at få kørelejlighed med ham. Selvfølgelig kunne han ikke sige nej, og zaren forlangte nu at køre hestevognen, mens prinsessen, der satte sig ved siden af, sagde til beretteren: "Du kan sidde på skødet af mig". Det gjorde han, og siden hævdede han altid, at han nok var den eneste i Danmark, der havde haft en zar som kusk, mens han selv sad på skødet hos en prinsesse.⁹⁾

Gartnerier og villaby

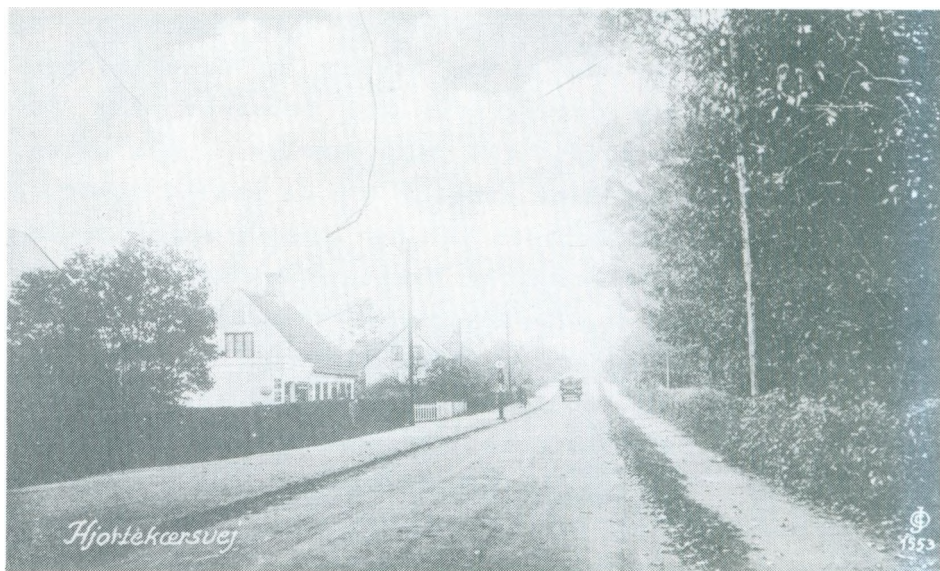
Da 1800-tallet var rindet ud, og man skrev år 1900, var der sket store forandringer i Hjortekær, og mange flere skulle følge efter, før området fik det udseende, det har i dag. Omkring 1900 var der dog bygget så meget, at området var kommet til at ligne en rigtig by. Der var

Udsnit af Geodætisk Instituts kort, 1900. Copyright.

opført villaer, der var gartnerier med beboelser og økonomihuse, og der var så små begyndt at komme forretninger, der solgte dagligvarer til beboerne. Men det meste byggeri lå stadig i gl. Hjortekær på Lundtoftevej, i Hjortekærsvæjs nordlige ende og ved de smalle stier og stikveje til denne. Desuden var der blevet bygget i områdets sydligste del nærmest Dyrehavegård, Fortunen og langs Dyrehave-hegnet. Herfra gik Dyrehavegårdsvej nordpå parallelt med hegnet, slog en bue uden om det nyanlagte Fortunfort og løb videre til Vestvej, den nuværende Rævehøjvej ved Vesthuset. Herfra fulgte Dyrehavegårdsvej det forløb, som Hjortekærsvvej har i dag mod nord. Hele vejen hed Dyrehavegårdsvej indtil 1925, hvor vejen førtes videre mod syd fra Rævehøjvej vest om Dyrehavegård til Klampenborgvej, og hele vejstykket, både den gamle og den nyanlagte del, fik navnet Hjortekærsvvej. Det stykke af den gamle Dyrehavegårdsvej, der gik fra Fortunfortet til Vesthuset, blev derved afsnøret fra det tidligere vejforløb og fik nu status som selvstændig vej. Den fik navnet Holsteins Allé, idet den blev opkaldt efter en tidligere ejer af Dyrehavegård. I 1930'erne fik den navneforandring til Langs Hegnet efter afstemning blandt vejens grundejere med professor K. Gottlob som initiativtager. Forskellige vejnavne blev foreslået, og bl.a. var "Elmeallé" under alvorlig overvejelse for at henlede opmærksomheden på de meget smukke elmetræer, der kanter vejen på et langt stykke.

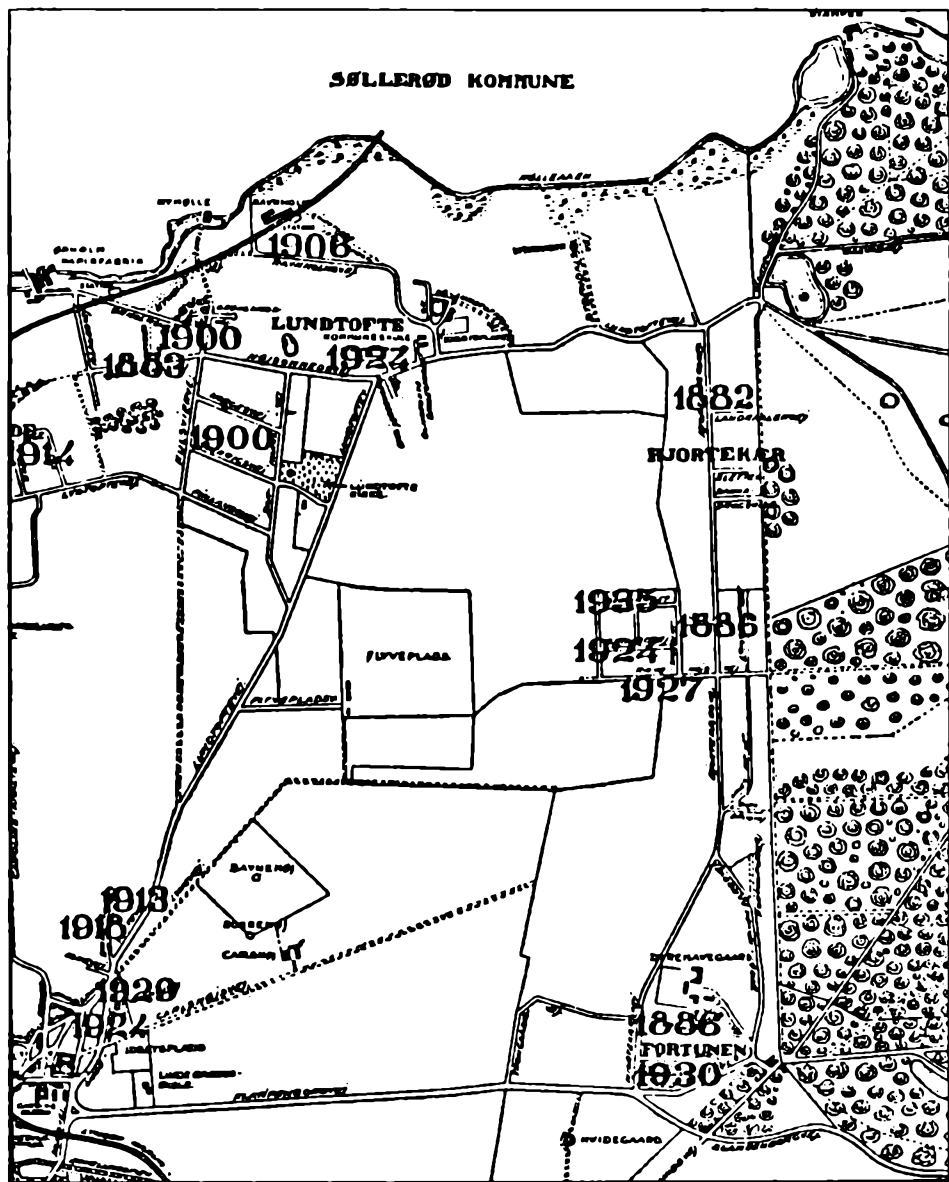
Indtil Den første Verdenskrig brød ud i 1914, var der en jævn stigning i byggeriet i Hjortekær ligesom i hele Lyngby-Taarbæk Kommune, men på grund af krigen og dens

Hjortekærsvvej ca. 1925. Til venstre i billedet Hjortekær og Omegns Brugsforenings bygning, i baggrunden en af Hjortekærs første busser.

følger opstod en stagnation, som varede til omkring 1922, hvorefter byggeri og nyanlæggelser atter tog til. I 1924 var der i Hjortekær 44 en- og tofamiliehuse, 10 gartnerier og jordbrug, 3 udlejningsejendomme, 6 forretninger med beboelser, 1 forsamlingshus "Hebron" og 1 landmålerskole. Alle disse bebyggelser lå inden for et område, der i syd afgrænsedes af Fortunfortet og i nord og vest af Stampeskovhus og Dybendal.¹⁰⁾

Hjortekær var altså fra at have været et landbrugsområde blevet en gartneri- og villaby. Jorden var ikke så dyr at købe, fordi den lå i et yderdistrikt, og mange driftige mennesker så her en mulighed for at skabe sig en levevej specielt som handelsgartnere.

Kort tilføjet årstal for påbegyndt udstykning.
(Lyngby-Bogen 1935, copyright).

En af de jordbrugere, der omkring år 1900 ejede mest jord, hed Lars Ole Andersen, og hans efterslægt bor stadig forskellige steder i Hjortekær. De blev gartnere og håndværkere og drev bl.a. en tømrervirksomhed og et mindre savværk her. På Lundtoftevej nær Hjortekærshuset lå en smedie, og senere kom der endnu en smedie på Hjortekærsvvej. Hjortekær havde også sin egen tækkemand og en vognmand, der bl.a. sørgede for renovationskørslen i området. Det første hus, der blev bygget på Landmålervej, tilhørte en tømrer og senere en murer. Alle håndværkerne plus adskilligt flere, der havde et eller andet arbejde at tilbyde, havde nok at bestille i en nyanlagt bydel, som var i stadig vækst. Gartnerne og jordbrugerne skulle have skoet deres heste og repareret deres redskaber, nye huse skulle bygges og gamle udvides eller forbedres.

I tiden fra ca. 1905 til ca. 1960 har Hjortekær i høj grad været præget af gartnerier. Deres arealer dækkede sammen med jordbrugernes størstedelen af området. Det første gartneri blev anlagt i slutningen af 1800-årene på jordbruger Lars Ole Andersens jord ved Hjortekærshuset. Her dyrkedes der kartofler, bær og grøntsager, som L. O. Andersens hustru solgte fra hestevogn på Strandvejen. Hun kørte et par gange om ugen på strækningen fra Strandmøllen til Klampenborg og solgte sine varer. Ca. 1910 holdt den gamle dame op med selv at drive handel, men efter den tid blev hvervet overtaget af en af hendes sønner, som var blevet uddannet som gartner og også boede i Hjortekær. Han fortsatte denne Strandvejshandel med hest og vogn lige til 1950'erne, og mange husker stadig "Strandvejs-filosoffen", som han blev kaldt.

Christine Andersen siddende på hestevognen, hvorfra hun solgte grøntsager blandt andet på Strandvejen. Hun var gift med jordbruger Lars Ole Andersen og mor til "Strandvejs-filosoffen", der overtog kørslen efter hende. (Foto ca. 1900, privateje).

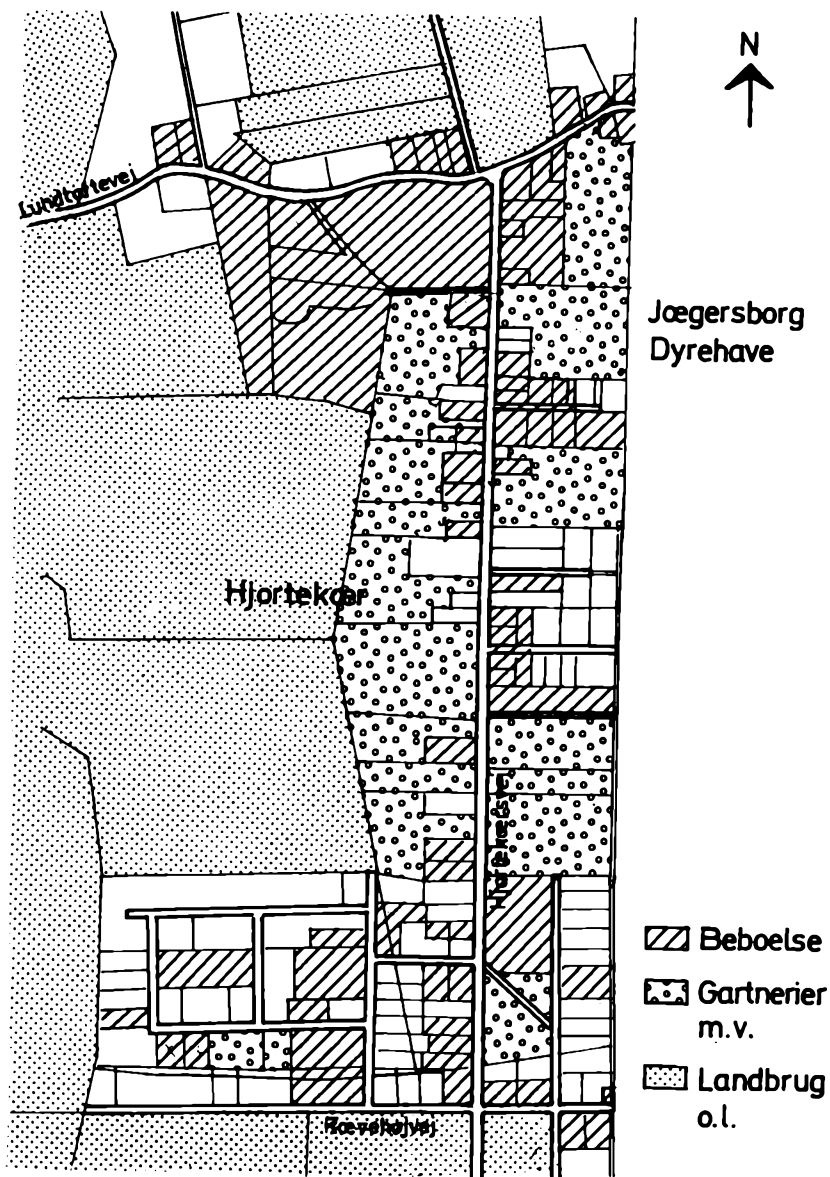
I perioden 1905-1930 blev der oprettet 7-8 gartnerier i Hjortekær. De var alle ejet af dygtige gartnere, der havde fået en god uddannelse hos velrenommerede gartnere rundt om i landet. Gartnerierne blev drevet som blandede handelsgartnerier og prægede bydelen med deres mange drivhuse og mistbænke. Der blev dyrket blomster, grøntsager, bær og frugt, som gartnerne selv i begyndelsen kørte på Grønttorvet i København på hestevogn. Senere blev produkterne bragt til torvet af kommissærer, der med nogle af de første lastbiler i området samlede varerne sammen hos de lokale gartnere. I 1920'erne fik

"Fædres Minde" Hjørtetekærvej 145, ca. 1935.

mange handelsgartnere deres egne biler og kørte igen selv på Grønttorvet og solgte varerne fra deres stader dér. Det berettes, at da en af Hjørtetekærgartnerne ville købe sin første lastbil, foregik købet i København, men han købte kun vognens chassis monteret med motor og hjul med faste ringe. Denne "bil" kørte han selv hjem til Hjørtetekær siddende på en fyldt mulepose. Hjemme byggede han selv lad og førehus på vognen, mens en lokal tømrer udførte dørene, fordi disse skulle være vindskæve.

Årsagen til at Hjørtetekær fik så mange gartnerier skyldes sikkert, at både jordpriser og skatter var rimelige. Desuden var der forholdsvis kort afstand til København, hvor varerne kunne afsættes. Men mange gartnere havde

Kortet viser udnyttelsen af jordene i Hjortekær 1930 fordelt på beboelse, gartneri og landbrug. (Copyright).

alligevel en anstrengt økonomi, og flere af dem måtte supplere deres indtægter ved om vinteren at gå på skovarbejde i Dyrehaven eller fungere som snefogeder og hegnssynsmænd. I løbet af 1950'erne blev ejendomsskatterne så høje, at gartnerne begyndte at sælge deres jord til parcelhusbyggeri, og flere flyttede til områder med lavere jordpriser og ejendomsskatter. De sidste gartnerier i Hjortekær ophørte som sådan i 1960'erne. Men gartnerne har i allerhøjeste grad været med til at præge Hjortekær og de ting, der skete her, hvilket bl.a. ses af, at der i Hjortekær Grundejerforening har været en gartner på formandsposten i 47 ud af de 60 år, foreningen har eksisteret.

Mange af de familier, der slog sig ned i Hjortekær bestod af unge par, ofte sønner og døtre fra Raadvad, Stampen, Lundtofte eller Lyngby. Andre var født i Hjortekærs ældste ejendomme "Rotenborg", "Slagterlængen", "Stampens Minde" eller "Møllergården". De fleste af dem var arbejder- eller håndværkerbørn, som tidligt stiftede familie og havde behov for arbejde og boliger, der kunne rumme både dem og den ofte store børneflokk, som de fik. Mange købte en grund og byggede eget hus. Mange drev egen virksomhed fra hjemmet. På de forholdsvis store grunde dyrkedes masser af grøntsager til husholdningerne, og de fleste holdt fjerkræ og gris. Men efterhånden som flere og flere mennesker bosatte sig i Hjortekær, blev der et kundegrundlag for salg af dagligvarer, som ellers skulle hentes i Lyngby, Lundtofte eller Taarbæk, hvor de nærmeste forretninger fandtes. Der kom derfor adskillige handlende til området med varer på hestevogne, trækvogne

eller i kurve, båret på ryggen. De solgte alt lige fra kød, brød, fisk, grøntsager og ost til lervarer, manufaktur, træsleve, sygarn og sågar burfugle. De skiftende handlende kom ofte fra omegnen, og der var således mælkeemand fra Jægersborg og Brede, slagter fra Lundtofte, bager fra Taarbæk og Nørum, (indtil bagermester Schnor oprettede sit bageri på hjørnet af Hjortekørsvej og Dannebrogsgallé), fiskehandler fra Taarbæk og senere en lokal fiskehandler Sofus Christensen, som boede på Hjortekørsvej, og fra et lille bryggeri i Trørød kom en vogn med øl, som solgtes på egetræsankre, der rummede ca. 25 liter.

I selve Hjortekør åbnedes der efterhånden forretninger, og den første var naturligt nok en købmandsforretning. Den blev bygget på hjørnet af Lundtoftevej og Hjortekørsvej af købmand Elias Hansen, og få år efter blev der indrettet endnu en købmandsforretning i ejendommen Lundtoftevej 296 af købmand Dahl. Den blev senere overtaget af købmand Crillesen, hvis efterslægt stadig driver den. Ca. 1901 åbnedes en tredie købmandsforretning, Hjortekørsvej 182, i ejendommen "Mouritzhøj", hvor købmand Christensen boede. Endelig i 1918 blev Hjortekør og Omegns Brugsforening oprettet ved et stiftende møde afholdt på "Sletten" i Dyrehaven. "Brugsen" fik til huse i det nuværende Hjortekørsvej 192 A, som dengang var et selvstændigt hus; senere blev det sammenbygget med et stort, nyt toetagers hus, hvor der indrettedes forretning, kontor og lagerlokaler. Omkring 1927 blev der også i Hjortekørs sydlige del åbnet en købmandsforretning. Den blev drevet af den norskfødte fru Rønnow og lå på en

Hjortekørsvej 182, købmand Christensens forretning. Foto ca. 1905.

Købmand Crillesens forretning, Lundtoftevej 296. Foto ca. 1910.

Købmand Elias A. Hansens forretning på hjørnet af Lundtoftevej og Hjortekørsvej ca. 1915.

grund, der strakte sig fra Røvehøjvej til Hjortekørsvej 107. I 1942 lukkede denne forretning og bygningen er senere nedrevet.

Alle disse købmandsforretninger havde på den omtalte tid et varelager nærmest som høkerforretninger og landhandler. Her kunne man købe alt lige fra almindelige købmandsvarer, petroleum, haveredskaber, manufakturvarer og træsko til sild og sutteflasker. Men der var også brug for andre varer end de, som købmændene havde, og efterhånden åbnedes der flere specialforretninger i Hjortekær. I 1930'erne åbnedes således et brødudsalg i en nybygget ejendom Lundtoftevej 287, og i nabohuset hertil,

bygget allerede i 1870'erne, indrettedes en "Tatol", som var et blandet sæbe- og manufakturudsalg. Begge disse forretninger er nedlagt i begyndelsen af 1970'erne. På Hjortekærvej 117 var der en tid et ismejeri og senere en kiosk- og tobaksforretning, som først for få år siden er nedlagt.

Foruden de fastboende kunder, havde forretningerne også deciderede "sæsonkunder", fordi mange i Hjortekær lejede værelser eller hele lejligheder ud til sommergæster. Desuden blev der bygget en del sommerhuse i området mellem 1920 og 1960. De lå især på Rævehøjvej, Langs Hegnet, Skovmarken, Skovsvinget og Skovbovej og blev ejet af folk fra København, der flyttede til Hjortekær i sommerhalvåret. Efterhånden var der så mange sommerhusejere, at Hjortekær Grundejerforening afholdt sine generalforsamlinger på en årstid, hvor disse grundejere havde mulighed for at deltage. De fik derved indflydelse på forholdene i Hjortekær, og mange af dem blev i årenes løb fastboende på deres grunde.

Fritid og fester

Men folk i Hjortekær havde naturligvis også andre fornødenheder end de, som havde med hverdagen, husholdet og arbejdet at gøre. Man havde behov for afslappet samvær og frihed fra pligter en gang imellem.

Inden for kort afstand lå Dyrehavens traktørsteder, fx. Hjortekærshuset, Eremitageslottet, Vesthuset og Røde Bro, hvor man kunne købe en forfriskning eller spise sin medbragte mad. Folk fra Hjortekær kom jævnligt disse steder, og mange havde det som en fast årlig tradition

Café Hjortekær, Lundtoftevej 295, ca. 1918. Var en afholds-
 café med billardstue og bagerforretning i en sidebygning.
 Serveringspigerne til venstre i billedet er Alma og Clara
 Thomsen, "Rotenborg", og Gudrun Christiansen (g. Møller),
 datter af caféens ejer William Christiansen. Indendørs var
 der selskabslokale, hvor bl.a. Hjortekær Grundejerforening
 afholdt nogle af sine første bestyrelsesmøder.

at tage på pinsetur til et af disse traktørsteder. - Og-
 så i selve Hjortekær fik man efterhånden et sted at sam-
 les, idet der på Lundtoftevej, på grunden til det nu-
 værende nr. 293-95, blev opført et hus, der rummede kon-
 ditori og alkoholfri restaurant. Her havde tidligere
 ligget en beboelsesejendom, men den nedbrændte i 1913 og
 få år efter byggedes restaurant "Café Hjortekær" af W.
 Christiansen. Her var der servering i haven både for de

lokale borgere og for skovgæster, og indendørs afholdt forskellige foreninger mødeaftener og sammenkomster. Blandt andet holdt Hjortekær Grundejerforening flere af sine møder i "Café Hjortekær". Der blev også af og til vist film i caféens lokaler, og mange Hjortekærborgere har her set film for første gang i deres liv.

I Raadvad og Lundtofte var der et rigt foreningsliv, som folk fra Hjortekær også tog del i. Foreningerne holdt ofte deres fester på Raadvad Kro, hvor også Hjortekær og Omegns Brugsforening hvert år holdt juletræsfest for medlemmerne og deres børn. Der blev danset om juletræet og uddelt godteposer, og bagefter var der spisning og bal. Alle var i deres fineste tøj, og især børnene havde ofte nye kjoler eller matrostøj på, som var købt for den dividende, som "Brugsen" hvert år udbetalte. Mange fra Hjortekær var også medlem af egnens politiske foreninger, især de socialdemokratiske vælgerforeninger, af Lundtofte Arbejderforening og alle foreningerne i Raadvad, hvor der både var sangforening, idrættsklub og en meget aktiv ungdomsforening. Den blev stiftet i 1924 og arrangerede aftenskoleundervisning, udflugter, bal, dilettantforestillinger og øvelser i fri idræt i Dyrehaven. De fleste unge fra Hjortekær havde gået i skole i Raadvad, og det var naturligt, at de som voksne meldte sig ind i Ungdomsforeningen, der var stiftet af deres gamle lærere Knud Lavard Brogaard, Georg Johannes Jacobsen og Johannes Peter Olsen. Når de unge tog på udflugter rundt om på Sjælland, blev de kørt i biler, som stilledes til rådighed af bilejere både i Raadvad og Hjortekær. Men Hjortekær havde også nogle få lokale for-

Børn fra Hjortekær og omegn slår katten af tønden hos købmand Crillesen i "Møllergaarden" ca. 1920. Lige til besættelsestiden 1940 var denne fastelavnsfest en årlig tilbagevendende begivenhed for børnene, der mødte udklædte op til tøndeslagningen og blev trakteret med sodavand og fastelavnsboller.

eninger, særlig med selskabeligt formål. Der var fx. Hjortekær Sangforening, der blev stiftet 1905 og afholdt sine sangaftener og øvelser i en villa på Hjortekærsvvej, og der var Hjortekær Fodboldklub, som spillede på "Sletten", hvor man havde opstillet et primitivt mål omtrent ud for Landmålerskolen. Fodboldklubben eksisterede fra ca. 1910-20 og opløstes til sidst, fordi både økonomien og medlemstallet svigtede. Sangforeningen opslugtes efterhånden af Raadvad Sangforening, der både havde herre- og damekor samt orkester. Børnene havde foruden juletræsfester helt deres egen dejlige tid til fastelavn,

hvor de løb udklædte om med raslebøsser og senere slog katten af tønden hos købmand Crillesen på Lundtoftevej. En anden årligt tilbagevendende begivenhed indtraf, når der var galopløb på Eremitagesletten. Her var den kongelige familie ofte til stede, og børnene ville gerne se både den, de fine vogne og det store publikum i smukt tøj, og så selvfølgelig væddeløbene. Ofte måtte de dog stå uden for afspærringerne uden at få set ret meget, fordi de ikke havde penge til billetter, hvis de da ikke var kommet længe før løbene startede og havde sneget sig ind bag afspærringerne. Det sidste af disse løb blev afholdt i 1909, hvorefter man flyttede dem til væddeløbsbanen i Ordrup Mose.

I de første årtier af dette århundrede foregik de fleste fritidsaktiviteter naturligt nok om vinteren, hvor der var en stille periode i arbejdet i gartnerierne. Derfor blev vintersport noget, som man især dyrkede, og først og fremmest børnene løb på skøjter på Hjortekærets is og kælkede ned ad Mines Høj i Dyrehaven. De lavede glidebaner og kørte på små hjemmelavede slæder, som blev drevet frem med ispigge. Mange løb på skøjter, som blev spændt fast på træsko, gummistøvler og fedtlæderstøvler med remme og fastskruet med skøjtesving. - I nyere tid har der været fornemt besøg på Hjortekærets is, idet bl.a. dronning Ingrid sammen med prinsesserne har løbet på skøjter her. - I skoven fandt drengene velegnede grene, der blev tildannede som ishokey-stave, og så blev der spillet efter selvopfundne regler med en "puk", der som oftest var en almindelig bold. Allerede før 1. Verdenskrig havde Hjortekær dygtige små skiløbere, som stod

på ski ned ad bakkerne i Dybendal. Deres ski var hjemmelavede af tøndebredder med en enkelt rem til at holde dem fast på fødderne. Senere kunne der købes "rigtige" ski, og ungdommen tog til bakkerne i Ulvedalene eller Spejderbakken i Dybendal. Under 2. Verdenskrig, hvor der var nogle strenge vintre med megen sne, stod mellem-skoleeleverne fra Hjortekær på ski til Taarbæk Skole. De startede hjemmefra ved 7-tiden om morgenen og kom friske og veloplagte til skole efter turen gennem Dyrehaven. I slutningen af 1930'erne og begyndelsen af 1940'erne blev der afholdt konkurrencer i slædekørsel på Djævlebakken, og Hjortekær var repræsenteret med to store, flotte hjemmebyggede slæder med plads til 4-5 personer. Mange fra Hjortekær har kørt slæde i disse konkurrencer, hvor det gjaldt om at holde godt fast og ellers have tillid til styrmanden, der sad bagest og styrede med en lang bambuskøp eller finlapperlægte. Slæderne kørte meget hurtigt og meget langt, så banen var afspærret, og for enden af den holdt der gerne en ambulance parat.

Om sommeren spadserede eller cyklede mange fra Hjortekær til Friluftteatret i Ulvedalene. Teatret begyndte sine forestillinger i 1910 og fortsatte periodevis til 1949. På en smuk sommeraften var det en betagende oplevelse at overvære et skuespil i de enestående omgivelser, især for folk der sjældent eller måske aldrig besøgte de københavnske teatre. Friluftsscenen var flankeret af to store ravne af træ, udført af maleren J. F. Willumsen, og i 1940'erne blev disse ravne om vinteren opmagasineret i Hjortekær, fordi opstilling og nedtagning blev varetaget af en tømrermester i Hjortekær.

I tidens løb har Hjortekær været skueplads for mange større arrangementer, som beboerne enten kunne deltage i eller være tilskuere til. - Fra omkring århundredskiftet og til 1939 afvikledes et terrænløb "Fortunløbet", der gik over ca. 8 km med startsted ved Fortunen. Herfra gik løbet til Peter Liep, Hjortekærshuset og videre gennem Hjortekær for atter at slutte ved Fortunen. Dette løb blev meget ofte overvåret af kong Christian X.¹¹⁾

Siden 1967 har et af de store dagblade afviklet "Eremi-tageløbet", som hvert år samler i tusindvis af deltagere og tilskuere. Dette motionsløbs rute passerer gennem Hjortekær ved Stampeskov Hus - Slette Hus, hvor mange borgere fra Hjortekær hvert år tager opstilling for at betragte det imponerende syn, når den tilsyneladende uendelige række af løbende mennesker passerer forbi.

De største sportslige begivenheder i Hjortekær har været verdensmesterskaberne i cykling for amatører og professionelle, der afvikledes i 1937 og 1949. Løbets start og mål var på Klampenborgvej ud for Hvidegården, hvor der også var opbygget tilskuertribuner. Ruten gik gennem Hjortekær og Dybendal til Lundtofte og Lyngby. Der var afspærringer langs vejkanterne, og folk, som boede ved ruten, fik udleveret kort, så de kunne færdes uden at skulle betale.

Siden 1970 har et dagblad arrangeret motionscykelløbet "Sjælsø Rundt". I de første 7-8 år passerede løbet gennem Hjortekær og Dybendal, og med et deltagerantal på omkring 15.000 personer gav det en festlig dag i Hjortekær, hvor mange af beboerne flyttede borde og stole ud på fortovet og betragtede det flotte skue, når de mange

cyklister passerede forbi.

I 1935 holdt KFUM-spejderne en jubilæumskorpslejr i Hjortekær. Lejren blev lagt på arealet nord for Lundtoftevej mellem Dybendalsvej og Hjortekærgård. Her fejrede man 25-året for oprettelsen af spejderkorpsen, og der deltog ca. 3.000 spejdere bl.a. fra Frankrig og Skotland.

Lyngby-Taarbæk Kommunes Skolevæsen tilbød i årene efter 1936 at kommunens skolebørn kunne komme på feriekoloni i sommerferien, og at de kunne deltage i svømmeundervisning i "Den grønne Badeanstalt" ved Taarbæk Havn. Mange benyttede sig af tilbudene, og de, som ikke var bortrejst, cyklede hver dag i sommerferien til svømning i Taarbæk.

I 1951 blev "Hjortekær Tennisklub" stiftet. Det var beboerne i "Elementbyen", der anlagde banerne på deres friareal, men klubben blev åbnet for alle. I lang tid havde den 200-300 medlemmer, der spillede på 3 grusbaner i den smukke akacielund ved Bjælkevangen. Nu har klubben desuden fået 4 baner og et klubhus i Lundtofte og har ca. 700 medlemmer.

Ser man tilbage, må man indrømme, at beboerne i Hjortekær har haft svært ved selv at arrangere fælles aktiviteter, eller starte foreninger og klubber. Årsagen hertil har sikkert været, at mange mennesker havde lange arbejdsdage og for lidt fritid samt en anstrengt økonomi. Samtidig lå bebyggelsen i århundredets første årtier ret spredt, ligesom der var en spredning i erhverv, uddannelse og religiøst tilhørsforhold. Beboerne tilhørte flere forskellige trosretninger, og bl.a. var der mange

baptister i området. De holdt 1923 til ca. 1950 søndagsskole i forsamlingsbygningen "Hebron", Hjortekærvej 170. Den var åben for børn fra alle hjem, og det var fortrinsvis lokale baptister, der forestod ledelsen af søndagsskolen.¹²⁾

Skolegang

I den gamle del af Hjortekær er der aldrig blevet bygget nogen skole, hvilket sikkert skyldes, at der bortset fra de børn, som i tidens løb har boet i Hjortekærshuset, ikke har været børn at sende i skole fra Hjortekær før i slutningen af 1800-tallet, da bebyggelserne begyndte at tage fart. Børn fra Hjortekærshuset gik i Raadvad Fabriksskole, som siden 1811 fik skoleafgift af dette hus. Af folketællingen fra 1890 kan man se, at der på denne tid kun var 11 børn i den skolepligtige alder i hele Hjortekær. Børnene startede som regel deres skolegang som 6-årige og sluttede den umiddelbart efter konfirmationen, og indtil 1896 blev Hjortekærs skolebørn sendt i den dengang forholdsvis nybyggede Lundtofte Skole, der blev opført 1872. I årene mellem 1896 og 1919 gik nogle børn i skole i Lundtofte, hvor der igen i 1904 var opført en ny skolebygning, og andre gik i Raadvad Skole, der i dette tidsrum havde en blandet status dels som privatejet fabriksskole og dels som kommunal skole. Fra 1919 kom børnene fra Hjortekær alle ind under Raadvad Skole, der fungerede til 1965, hvor den blev indrettet til vandrerrhjem. Siden har børnene fra Hjortekær gået i Lundtoftes nyeste skole, taget i brug 1954, og i Tronsgårdsskolen, som blev åbnet 1964.

I begyndelsen af dette århundrede var Lundtofte Skole opdelt i 4-5 klasser og Raadvad Skole i 2, "lilleklassen" og "storeklassen". I begge skoler var der undervisning hver dag for alle elever. En Hjortekærborger, der gik i Raadvad Skole i årene 1902 til 1909, har fortalt om sin skoletid. "Det var en god skole, men lærer Outzen krævede også arbejde af os. Vi havde lektier for hjemme til hver dag og blev overhørt i dem og fik karakterer derefter. Hvis vi ikke havde læst, måtte vi sidde efter i skolen. Vi havde ikke skriftlige arbejder for hjemme, altid læsning. Vore bøger var en læsebog, en danmarkshistorie og bibel og salmebog. Vigtigt var det, at vi kunne de salmevers, som vi fik for til hver dag. Vi sang hver dag morgensang, som regel var det "I Østen stiger solen op". Kun drengene havde gymnastiktimer, og imens blev pigerne undervist i håndarbejde".

Umiddelbart efter sin konfirmation kom beretteren, en nu afdød dame, ud at arbejde dels som ung pige i huset og dels som fabriksarbejderske på Raadvad Knivfabrik, hvorefter hun 23 år gammel blev gift med en ung mand fra Lyngby. Hun var født i Hjortekær og bosat dér hele sit liv bortset fra årene, hvor hun var tjenestepige. Et typisk livsforløb for en pige, der var født omkring år 1900 i Hjortekær.

Fra 1919 til 1965 gik som nævnt alle børn fra Hjortekær i skole i Raadvad, hvor de havde et godt forhold til de børn, der boede i Raadvad. Vanskeligere havde især drengene det med "Lundtofte-bisserne", som de tit lå i krig med. På hjemvejen fra skole skete det, at flokke af drenge bevæbnet med lange kæppe mødtes ved Dybendal og

udkæmpede drabelige slag. På dette sted stod der ved Lundtoftevej et stort drikkebrug, og det var en udsøgt fornøjelse at dyppe en overvunden fjende i dette brug, så han våd og ydmyget måtte luske hjem.

På Raadvad Skole var der blandt andet under 2. Verdenskrig skolebespisning hver dag. Maden bestod altid af grød, som blev kogt i skolens store gruekedel. Denne bespisning var egentlig kun beregnet for børn fra de dårligst stillede hjem, men da grøden var veltilberedt og smagte godt, sneg mange børn, der egentlig ikke var berettiget til at spise på skolen, sig til at få en tallerken med. Efter krigen var der ikke længere behov for skolebespisningen, og den bortfaldt. Forældre til skoledistriktets børn blev efterhånden alle mere velstillede, og havde ikke behov for denne sociale foranstaltning. Under indflydelse af de sidste årtiers udligning på det økonomiske område er det blevet meget almindeligt, at Hjortekørs børn ikke alle går i de lokale kommuneskoler, men sendes til mange forskellige private skoler i Københavnsområdet for at få en udvidet skolegang.¹³⁾

Livsvilkår

Festerne, udflugterne og foreningslivet var kærkomne afbrydelser i rækken af lange arbejdsdage for både voksne og børn, som i de første årtier af 1900-tallet havde meget hårdt slid for at skaffe det nødvendige til dagen og vejen. I de fleste hjem i Hjortekær var indtægterne dengang beskedne, og både mand, kone og børn måtte bidrage til hjemmenes opretholdelse. De voksne havde ofte

en arbejdsdag på 12 timer, og dertil kom den tid, som vejen til og fra arbejde tog. De fleste gik på deres ben til arbejde året rundt i al slags vejr, og ofte lå arbejdspladsen mange kilometer fra hjemmet, samtidig med at cykler endnu var sjældne og kostbare. En arbejdsmand eller en skovarbejder fik på denne tid omkring 2 kr. om dagen i løn, og huslejen for en 2-værelses lejlighed var ca. 15 kr. om måneden, men så var der ofte også et stykke havejord til. De gifte koner måtte økonomisere med de indkøbte fødevarer og det, familien kunne dyrke i haverne. Desuden havde mange af dem sæsonarbejde i de lokale gartnerier, hvor de var beskæftiget med lugning, bærplukning og kartoffeloptagning. Lønnen for dette arbejde var ca. 1-1,50 kr. pr. dag eller naturalier. Således blev kartoffeloptagning altid betalt med kartofler, som arbejdsgiveren forpligtede sig til at køre hjem til den enkelte medhjælper. De større børn hjalp ofte med ved kartoffelhøsten, og en mor med raske, store børn kunne nå at klare arbejdet hos flere gartnere eller bønder i hver sæson. Kartoffeloptagningen skete ved, at ejeren af marken pløjede hver anden kartoffelrække op, og opsamlerne lå så på knæ og pillede kartoflerne op og skubbende den løse jord tilbage i den oppløjede rende. Sække og spande til at transportere kartoflerne i blev delt ud og lagt langs rækkerne, og til sidst blev kartoflerne kørt til en kartoffelkule. - Foruden lønnen, som altså blev givet i naturalier, havde man den aftale, at opsamlerne i ti dage efter afhøstningen af en mark havde lov til gratis at opsamle tilbageblevne kartofler til eget brug.

Kaffepause under kartoffelhøsten på "Fædres Minde", Hjortekørsvej 145, omkring 1906.

Alle identificerede personer på billedet boede i Hjortekær, og det er bemærkelsesværdigt, at mange af dem er gifte koner, der har taget sæsonarbejde, og at flere af personernes hovederhverv ikke er gartnerfaget. - Bl.a. ses: Marie Becker, "Sophies Minde", vaskekone Madam Wilhelmsen, "Stampens Minde", Helene Nielsen, Hjortekørsvej 198, jordbruger Lars Ole Andersen, Lundtoftevej 300, Voldborg Jeppesen og hendes søn Lars, Lundtoftevej 279, Margrethe Carlsen, Hjortekørsvej 161, lygtetønder Bruselius og hustru, "Doras Minde", tømrer Bentzen, "Doras Minde", gartner Oluf P. Andersen, Hjortekørsvej 145. (Foto i privateje).

Børnene var meget opfindsomme for at tjene lidt ekstra småpenge, og der var tradition for, at drengene fra Stampen, Raadvad og Hjortekær arbejdede som caddies på golfbanen i Dyrehaven. Lønningen var 35 øre for at gå en omgang på 9 huller, og da drengene efterhånden blev utilfredse med dette beløb og forlangte 50 øre, måtte de

gå i strejke for at få gennemført deres krav. Når der var store matcher på Eremitagesletten fik drengene fri fra skole for at være caddies. Det fik de også, når der var kongejagter i Dyrehaven, og de skulle være med som klappere. For en hel dags arbejde som klapper fik en dreng 2 kr. og gratis smørrebrød til frokost i traktørstedet "Røde Bro".

Pigerne måtte ikke være hverken caddies eller klappere, men de fandt andre udveje for at tjene lidt penge. De solgte flettede blomsterkranse til skovgæsterne for 10 øre stykket og åbnede porte til Dyrehaven for vognene med københavnere på skovtur, eller de solgte frisk kildevand til tørstige og støvede vandrere.

Børnene afleverede som regel de indtjente penge hjemme, hvor man tit havde hårdt brug for dette beskedne tilskud, men af og til blev et par småmønter dog omsat hos "Gamle Maren", som solgte bolcher ved Hjortekærporten. Andre gange købte de hos købmand Elias Hansen et rundstykke, som de pillede krummen ud af og fyldte med St. Croixsukker.

Børnenes leg foregik både sommer og vinter ved Hjortekæret. "Der gik man hen, når man gik ud", fortæller en ældre Hjortekærborger, for her var der vand at pjaske med om sommeren og is at løbe på skøjter på om vinteren. På "Sletten" var det ikke altid så nemt at lege, for der gik bøndernes køer og heste på græs om sommeren. Disse kreaturer tilhørte bønderne i omegnen, og på en bestemt dag hvert forår mødte de op med deres dyr ved Hjortekæret. Her blev der tændt et bål i en grube i jorden, og dyrene blev brændemærket med et jern, der viste ejerens

bomærke, og derefter blev de sluppet løs på Eremitagesletten. Den dag strømmede børnene fra Hjortekær til for at betragte sceneriet, når dyrene under voldsom modstand blev brændemærket og bagefter galoperede bort over græsset.¹⁴⁾

Men i dagligdagen var det selvfølgelig først og fremmest børnenes forældre, som skulle skaffe det fornødne til livets opretholdelse. Ser man derfor på, hvilke erhverv folk i Hjortekær fortrinsvis har været beskæftiget ved i nyere tid, viser det sig, at de fleste i tiden fra ca. 1920 til ca. 1960 var arbejdsmænd, gartnere, håndværkere og forretningsdrivende, men inden for samme tidsrum skete der desuden en stærk stigning i antallet af funktionærer. Mange mænd og kvinder fandt arbejde i Lyngbys fabrikker og værksteder, men især Raadvad Knivfabrik beskæftigede gennem denne periode mange fra Hjortekær. At folk søgte arbejde i knivfabrikken skyldtes, at de ofte havde en naturlig tilknytning til Raadvad, hvor de enten var vokset op eller havde gået i skole. Foruden fabriksarbejdere, var der i samme periode mange gartnere i Hjortekær. Nogle var selvstændige og drev deres egne gartnerier, og andre var ansatte enten i lokale gartnerier eller i omegnen. Ligeledes var en del selvstændige håndværkere med egne værksteder i Hjortekær, mens andre arbejdede for mestre rundt omkring. Med hensyn til de forretningsdrivende, er det tydeligt, at i årenes løb er der en del, som bosatte sig i Hjortekær, men havde deres forretninger i andre bydele, fortrinsvis i Købehavn. Som nævnt steg antallet af funktionærer stærkt i perioden 1920-60, og således var 32% af beboerne alene på Hjorte-

Hjørtækær ca. 1935 set mod nord fra Landmålerskolens tårn. Midt i billedet ejendommen "Stampens Minde" og forrest drivhuse i gartneriet Hjørtækærvej 184-186, længst til venstre ses bl.a. "Sophies Minde" og Hjørtækær og Omegns Brugsforenings bygning. På de ubebyggede arealer ligger nu lavenergihusene "Prøvekøret".

kærvej i 1960 funktionærer, mens de kun udgjorde ca. 5% i 1920. Det har forbindelse med tidens fremherskende ønske om at erhverve hus og have for at skabe en god ramme om familielivet. Fordi grundene i Hjørtækær lå på et rimeligt prisniveau, har også folk med mere beskedne indtægter været i stand til at købe jord dér. Udstykningen er gået rask, og hvis man undersøger, hvor mange grunde, der blev udstykket alene på Hjørtækærvej, som er den tidligst udbyggede vej i området, vil man se, at der i 1920 var i alt 37 parceller, men 94 i 1960. Der

blev altså bygget 57 huse i denne 40-års periode, hvor byggeriet endda stagnerede i adskillige år p.g.a. 2. Verdenskrig. I de sidste ca. 25 år fra 1960 til 1984 er der på Hjortekørsvej kun sket 14 nye udstykninger, som ofte er fremkommet ved, at man har opdelt de store ældre grunde i to parceller, så der nu er i alt 128. Desuden er der selvfølgelig sket tilsvarende udstykning og byggeri i hele resten af Hjortekær.

Undersøger man erhvervsfordelingen blandt Hjortekørs indbyggere i de sidste 25 år viser det sig, at der er sket en yderligere markant ændring. For overskuelighedens skyld er kun forholdene på Hjortekørsvej undersøgt, men de vil sikkert vise sig at være nogenlunde dækkende for hele Hjortekær. - I 1984 er gartnerne og arbejdsmændene næsten forsvundet, og håndværkerne og de forretningsdrivende udgør tilsammen ca. 25% af alle vejens beboere med omtrent lige mange fra hver erhvervsgruppe. Funktionærgruppen, der i 1960 var den største (32%), er faldet til kun at udgøre andre ca. 25%, mens et meget stort antal akademikere har bosat sig på vejen, således at nu 35% af beboerne tilhører denne stand.¹⁵⁾

Besættelsestiden 1940-1945

Mange beboere i Hjortekær kan sikkert endnu erindre denne periode, men vil måske være tilbøjelige til at mene, at der i Hjortekær ikke skete noget særligt, der havde forbindelse med besættelsen. Alligevel er der en del begebenheder og forhold, som satte deres præg på borgernes liv i området.

Den 9. april 1940, da tyske tropper tidligt om morgenen

besatte Danmark, blev Hjortekær ligesom store dele af landet overfløjet af tyske krigsfly. Den ene formation af maskiner efter den anden fløj i lav højde over bydelen, og beboerne samledes på vejene og diskuterede, hvad der mon foregik, og hvilken nationalitet maskinerne havde. Man kunne tydeligt se deres militære kendetegn, som var malet på flyene, men man kendte dem ikke med sikkerhed. Først via Pressens Radioavis fik man vished for, at de var tyske, og at Danmark var besat af en fremmed krigsmagt.

De første år af besættelsestiden forløb uden større begivenheder eller dramatik i Hjortekær, i hvert tilfælde overfladisk set, men efter 1943 skete der flere ting, som fik indflydelse på borgernes liv. Således var der utallige overflyvninger af Hjortekær, og under en sådan slog en luftværnsgranat under uhyggelig hylen og med et stort brag ned i Kastaniealléen lige bag Dyrehave-hegnet ud for Langs Hegnet 84. Under indtryk af denne begivenhed, og fordi krigssituationen på flere punkter skærpedes i krigens sidste år, byggede flere beboere deres eget beskyttelsesrum. Fx. indrettede 5-6 familier i fællesskab et underjordisk tilflugtsrum på grunden Hjortekærvej 134. Rummet blev opført 2 meter nede i jorden og overdækket med jernbanesveller og jord, og det fik 2 indgange, som blev sløret med buske. I nærheden blev der nedgravet tøj, æbler og kartofler.

Folkestrejken i sommeren 1944 mærkedes også i Hjortekær, hvor der trods stor mulighed for selvforsyning af fødevarer fra haver og husdyrhold, var mange ting, man ikke kunne få. Især kneb det med at skaffe brød, men mange

cyklede til Nørum Brødfabrik, hvor de stod i kø i timevis for at købe et enkelt brød. Også mælk var en mangelvare, men kunne købes på Jægersborg Mejeri, igen efter lang tids venten i en lang kø af mennesker fra hele omegnen. Under folkestrejken kom der også mange københavnere til Hjortekær for at købe grøntsager hos gartnerne. De, der lagde vejen omkring Langs Hegnet, var heldige, for her kunne de købe ost hos frk. Jensen, der havde et ostelager. På Dyrehavegård stod der helt op til 800 mennesker i kø for at købe mælk.

I krigens sidste år blev det mere og mere vanskeligt at få mange af de sædvanlige dagligvarer, fordi de fleste ting var rationeret eller slet ikke fandtes i forretningerne. Derfor begyndte mange i Hjortekær illegalt at opdrætte en eller to slagtegrise i baghaverne. Grøntsager blev dyrket i store mængder i haverne, og blade fra æbletræerne blev tørret og smuldret i småstykker, hvorefter man kunne lave "æblete". Den lokale bus kørte på gengas-anlæg, som blev fyret med bølgebrænde, og folks uundværlige transportmiddel, cyklen, blev lappet med stumper af kasserede dæk eller forsynet med massive ringe.

En dramatisk dag blev den 25. november 1944, hvor Lundtofte Flyveplads blev angrebet af 25-30 frihedskæmpere, der før aktionen mod flyvepladsen samledes i Hjortekær, hvorfra de rykkede frem mod målet ad Røvehøjvej. Angrebet blev gennemført med håndvåben og håndgranater, og formålet var at dræbe det tyske vagtmandskab og ødelægge flyvemaskinerne i hangaren samt skaffe våben. Mandskabet blev dræbt, men hangaren var tom, så den undgik ødelæg-

gelse. - I selve Hjortekær boede der også folk, som tog aktivt del i frihedskampen. De omdelte bl.a. illegale blade og opbevarede sprængstoffer og våben. Nogle af dem blev desværre arresteret af tyskerne, og en familiefar blev sendt til Frøslevlejren, mens tre unge mænd efter arrestation blev sendt til kz-lejren Dachau i slutningen af 1944. Heldigvis overlevede de alle krigen og vendte hjem med "de hvide busser".

Efter at det danske politi var taget til fange af tyskerne i efteråret 1944 oprettede Hjortekær Grundejerforening et frivilligt vagtværn. Det bestod af folk fra bydelen, som patruljerede i Hjortekær for at beskytte borgerne mod indbrud, overfald og anden kriminalitet. Vagtfolkene var udstyret med kapper, hjelme og knipler og gik to og to sammen på deres runder. Det var en betryggelse for borgerne at have dette vagtværn, som heldigvis ikke kom på alvorligere opgaver under deres funktionstid. Foruden at oprette vagtværnet udlagde man 3 depoter med forbindsstoffer, brandslukningsudstyr og bærer rundt om i bydelen. Bårerne blev fremstillet i sløjdtimerne af elever på Raadvad Skole.

Da befrielsesbudskabet kom den 4. maj 1945 om aftenen strømmede Hjortekærs beboere ud på vejene og glædede sig sammen. Bortgemte jagtgeværer blev fundet frem og affyret op i luften, og en flok unge drog til Fortunfortet, hvor der var oplagret fyrværkeri. Dette forsynede de sig rigeligt med, hvorefter de delte ud af det til alle, som havde lyst at få noget. En mængde fyrværkeri blev således affyret i Hjortekær denne aften, og befrielsen grundigt og højlydt fejret. Desværre skete der den næste

"De hvide busser" 1945 på Lundtoftevej, da de bragte flygtninge til interneringslejren på Hjortekærgård.
(Foto i privateje).

morgen en ulykkelig begivenhed, da nogle af de feststemte mennesker tog til fortet for at hente mere fyrværkeri. Den morgen skete der en voldsom eksplosion, hvorved hele lageret sprang i luften og 4 unge mennesker fra Hjortekær og omegn blev dræbt og flere kvæstet.

Efter krigen blev der indrettet en interneringslejr på Hjortekærgård. Der var omkring 100 flygtninge i denne lejr, som blev opretholdt i et par år. De fleste af beboerne i lejren kom fra Polen, Jugoslavien og Tjecoslovakiet.¹⁶⁾

Bebyggelsen

Hjortekær fremtræder idag som en fuldt udbygget bydel hovedsaglig bestående af parcelhuse, rækkehuse og dobbelthuse. Endvidere er der på arealet mellem vejen Eremitageparken og motorvejen opført et kollegium og to store boligbebyggelser med bl.a. 3-etages huse. Endelig findes der to større institutioner, Institut for Landmåling og Fotogrammetri på Landmålervej og Skibsteknisk Laboratorium ved Ravehøjvej.

Det er karakteristisk for Hjortekær, at området virker meget grønt og frodigt - en sand haveby. Selv den højere bebyggelse langs Eremitageparken er præget af en kraftig vegetation.

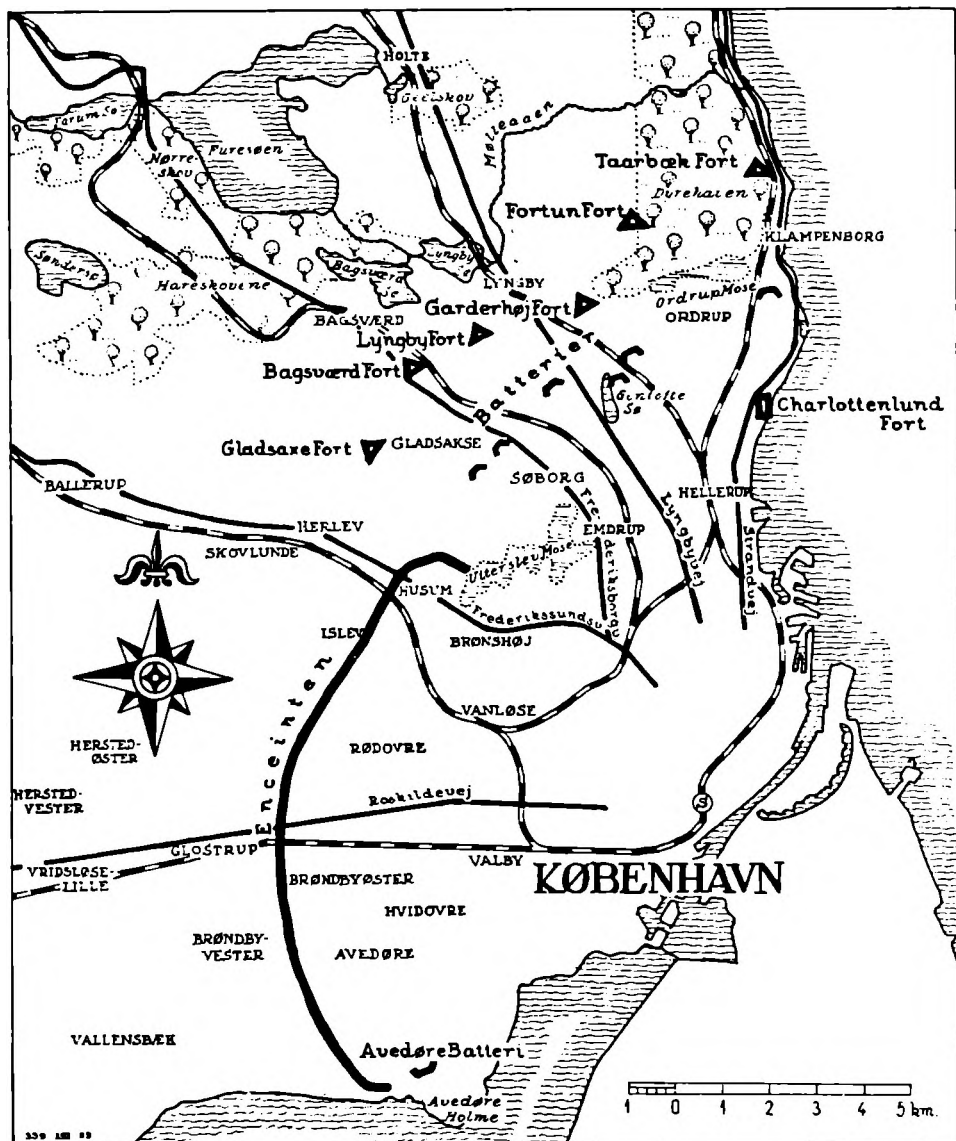
I det efterfølgende skal omtales nogle af de mere markante byggerier og anlæg, der findes i Hjortekær.¹⁷⁾

FORTUNFORTET. På grænsen mellem Hjortekær og Fortunen ved Boveskovvej ligger Fortunfortet. Det store anlæg er idag skjult bag villabebyggelsen og næppe kendt af mange.

Som led i Københavns landbefæstning blev fortet bygget i 1891-93 på det højest beliggende bakkedrag i området umiddelbart op til Dyrehave-hegnet.

I 1922 blev Fortunfortet sammen med den øvrige befæstning af København nedlagt. Siden da blev bygningsanlægget anvendt til bl.a. dyrkning af champion, og som lager for oste og fyrværkeri.

I 1980 blev arealet åbnet som offentlig park, og der blev opsat en låge ind til Dyrehaven.

Oversigtskort over Københavns Landbefæstning med enceinten, forterne og nogle af batterierne. (Kortet er fra Turistfor-
eningen for Danmarks Årbog 1954).

INSTITUT FOR LANDMÅLING OG FOTOGRAMMETRI. Undervisning i landmåling ved Den polytekniske Læreanstalt blev indført som obligatorisk fag i 1857. Jægersborg Dyrehave blev valgt som øvelsesterræn, og den praktiske undervisning har været afholdt her lige siden.

Indtil 1888 benyttedes en af Eremitageslottets staldbygninger i forbindelse med øvelserne, men forholdene blev for trange, og instituttet flyttede til nogle lokaler, som blev lejet i Hjortekærshuset.

Forholdene var dog stadig små, og i 1913 blev der opført en træbygning på den nuværende grund ved enden af Landmålervej, syd for Hjortekærshuset og beliggende umiddelbart op til Dyrehaven. Skovvæsenet gav tilladelse til anbringelse af en låge i Dyrehave-hegnet, således at der blev direkte adgang fra læreanstalten til øvelsesområdet på Eremitagesletten.

I de følgende år blev der foretaget forskellige udvidelser af bygningen, og i 1935 blev det velkendte 22 m høje observationstårn af træ opført.

Den polytekniske Læreanstalt havde ca. 1960 erhvervet et areal nord for instituttet og i 1967 blev det nuværende store bygningsanlæg opført, tegnet af arkitekterne m.a.a. Eva og Nils Koppel.

FORSAMLINGSHUSET "HEBRON". Huset, der er beliggende på Hjortekærsvvej 170, og som i dag tjener som privat beboelse, blev opført i 1923 af tømrermester Frank Jeppesen som forsamlingshus for Baptist-menigheden.

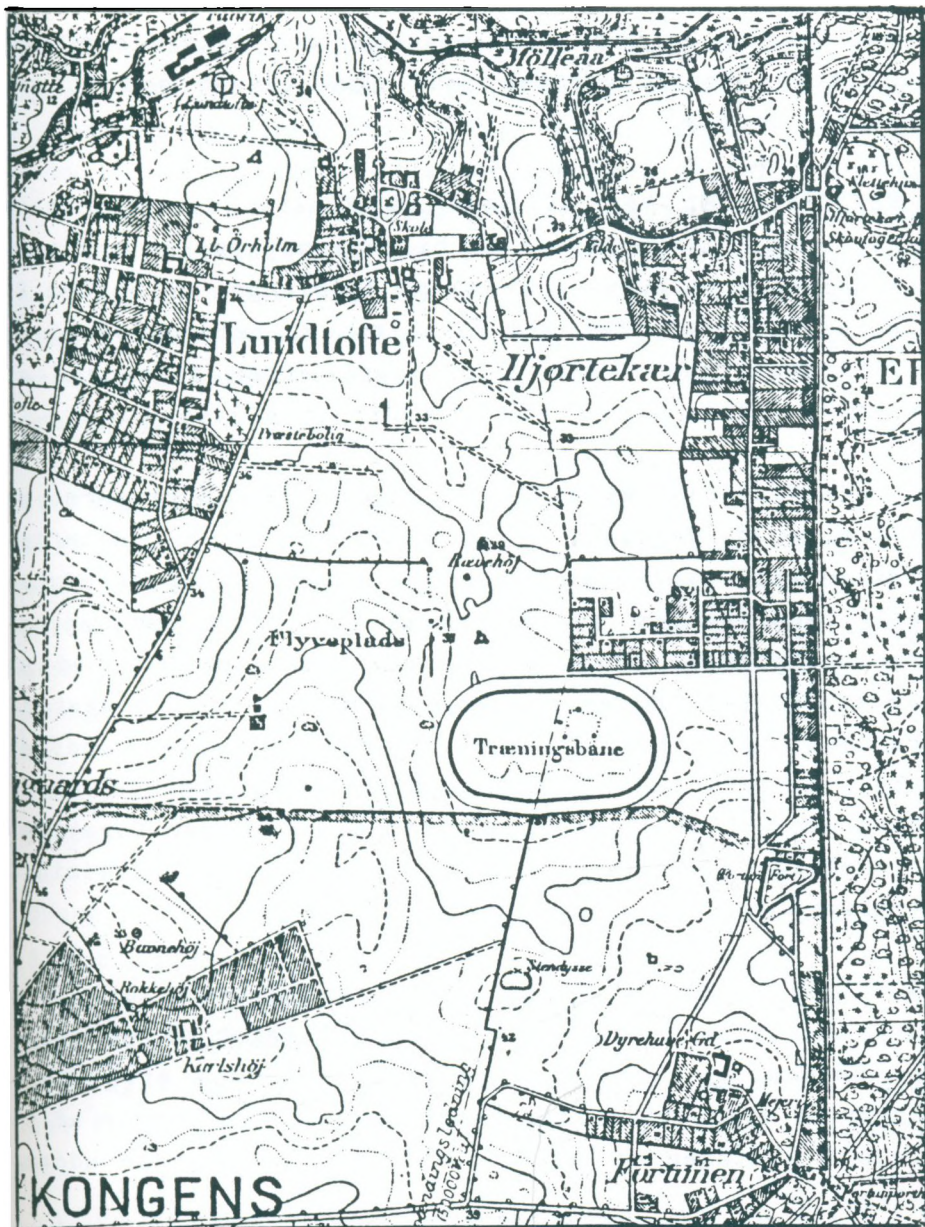
Det var i denne bygning Hjortekær Grundejerforening blev stiftet ved et møde den 17. november 1924.

DEN RØDE MUR. På hjørnet af Hjortekærvej og Lundtoftevej findes der en rød teglstensmur ud mod fortovet. Muren blev opført i slutningen af 1920'erne af den daværende ejer, M. Mackeprang. Efter udsagn fra flere ældre Hjortekær-beboere tyder meget på, at stenene stammer fra Kvindefængslet på Christianshavn, som blev nedrevet i 1928. Murstenenes formater og det hjerteformede bomærke, som er præget i en del af stenene viser, ifølge oplysning fra Nationalmuseet, at de er blevet fremstillet på et teglværk i Lübeck i middelalderen.

TRÆNINGSBANEN. På Geodætisk Instituts kort fra 1930 er der vist en træningsbane beliggende syd for Røvehøjvej. Den var beregnet for træning af galophesten og blev anlagt på Dyrehavegårds jorder.

Det var den daværende forpagter af Dyrehavegård, ritmester Clausson Kaas, der tog initiativet til anlæggelse af denne øvelsesbane, som blev nedlagt i 1940 af den senere forpagter af gården.

ELEMENTBYEN. På et centralt beliggende areal i Hjortekær opførte Arbejdernes Andels-Boligforening, AAB, i 1947 den såkaldte "Elementby". Bebyggelsen består af 195 lejligheder fordelt i 19 rækkehusblokke med 7 huse i hver og 31 dobbelthuse samt en butiksbygning og et fællesvaskeri. Bebyggelsen blev tegnet af arkitekterne m.a.a. Knud Hallberg og Jørgen Bo. De lave huse er pla-

Udsnit af Geodætisk Instituts kort, 1930. Copyright.

ceret omkring et stort fællesareal, som ikke alene rummer store skønhedsværdier, men også tjener som et rekreativt område.

KUNSTNERHUSENE. Ved et møde på Kunstakademiet, Charlottenborg, blev en kreds af billedkunstnere og arkitekter enige om at købe et areal på Gadevangen og opføre 24 atelierhuse, udformet som dobbelthuse. Bebyggelsen blev fortrinsvis udført som selvbyggeri efter tegninger af arkitekt m.d.a. Søren Leer Jacobsen i 1953-54.

SKIBSTEKNISK LABORATORIUM. I forbindelse med planerne om opførelse af Danmarks Tekniske Højskole på Lundtoftesletten besluttede man at opføre et hydro- og aerodynamisk laboratorium på et areal syd for Røvehøjvej. Bygningsanlægget, der bl.a. rummer en lang hal med et vandbassin til forsøg med skibsmodeller, blev tegnet af arkitekt m.a.a. Arne Karlsen. Bygningen blev indviet 1959. I 1975 fik institutionen sit nuværende navn: Skibsteknisk Laboratorium. Gennem årene er der foretaget forskellige udvidelser, sidst i 1982, hvor en ny administrationsfløj er blevet opført.

PROFESSOR OSTENFELD KOLLEGIET. I tilknytning til Danmarks Tekniske Højskole opførtes kollegiet på et areal ved Røvehøjvej og Eremitageparken i 1968-69 efter tegninger af arkitekt m.a.a. Bent Severin. Det består af to fløje i 3 etager og har plads til 300 unge under uddannelse.

EREMITAGEPARKEN. Lyngby-Taarbæk kommune opførte i 1969-71 boligbebyggelsen på arealet langs motorvejen. Den nære beliggenhed til denne nødvendiggjorde anlægget af en 6 m høj jordvold. Der er 408 lejligheder i 3 etages blokke og 127 rækkehuse i henholdsvis 2 og 1 etage. Nord for Vejporten er der indrettet en autoservicestation og et torv med butik, pub, afdelingsbibliotek, vaskeri, vuggestue og børnehave. Bebyggelsen er projekteret af arkitekterne m.a.a. Juul Møller og Erik Korshagen.

LAVENERGIHUSE. På et areal omkring den nuværende Prøvekøret ved Hjortekørsvej opførtes i 1978 seks lavenergi-huse. Projektet blev under det daværende handelsministerium gennemført af Laboratoriet for Varmeisolering på Danmarks Tekniske Højskole i samarbejde med seks private firmagrupper. Husene er tegnet af Johan Christensen & Søn, arkitekterne m.a.a. Rut Speyer, Vibe-Hansen & Lomborg, Bertil Udsen, Føllestegnestuen og Knud Peter Harboe.

RÆVEHØJPARKEN. Denne boligbebyggelse blev opført 1980-81 på det sidste større ledige areal i Hjortekær, mellem Ostenfeld Kollegiet og Eremitageparken. Bebyggelsen omfatter 90 ungdomsboliger i 3-etages blokke, 89 rækkehuse i 2-etager samt en børneinstitution. Arkitekterne m.a.a. Knud Friis og Elmar Moltke Nielsen har tegnet bebyggelsen.

Lyngby-Taarbæk kommune har i årenes løb præmieret følgende bygninger i Hjortekær:

- 1945 Lundtoftevej 269,
enfamiliehus for læge Borghild Andersen,
arkitekt m.a.a. Rut Speyer og Hartvig Rasmussen
- 1956 Bjælkevangen 15,
eget hus,
arkitekt m.a.a. Bertel Udsen
- 1957 Skovvænget 17,
Berlingske Tidenes typehus,
arkitekt m.a.a. Holger Tangaa Hansen
- 1961 Hestegangen 18,
enfamiliehus, for fru Gunhild Ramlau,
arkitekt m.a.a. Ammentorp og Haubro
- 1961 Lundtoftevej 286,
enfamiliehus, for tandlæge Kurt R. Jensen,
arkitekter m.a.a. Henrik Iversen og Harald Plum
- 1968 Landmålervej 9,
Institut for landmåling og fotogrammetri,
arkitekter m.a.a. Eva og Nils Koppel
- 1970 Hjortekærsvej 143 B,
enfamiliehus, for fabrikant Sylvest Pedersen,
arkitekt m.a.a. Torben Garde
- 1981 Ved Hjortekæret 12,
enfamiliehus, for statsadvokat Erik Bjørn Merling,
arkitekter m.a.a. Tarquini Mårtensson og
Mikael Tarp Jensen.

Udsnit af flyvebillede. Geodætisk Institut, 1984. Copyright.

Tekniske anlæg

VEJE. I 1907-08 blev Lundtoftevej fra Hjortekørsvej til Den røde låge i Dyrehaven gjort bredere og forsynet med fortove, og i 1914 blev Dybendalsbakken afgravet, hvorved vejen fik sit nuværende forløb. Hjortekørsvej blev i 1922 istandsat mellem Lundtoftevej og Rævehøjvej, og i 1925-26 blev den ført vest om Dyrehavegård til Klampenborgvej. Efterhånden som udstykningen og bebyggelsen i Hjortekær skred frem, blev der anlagt nye veje. I 1930'erne blev en del af sidevejene befæstede og forsynet med fortove, men endnu i begyndelsen af 1950'erne fandtes der en del grusveje i området.

KLOAK. I 1895 var Hjortekær kloakeret til Mølleåen. På det sidste stykke gennem Dybendal løb spildevandet i en åben grøft. Denne blev dog rørlagt i 1930, idet ejeren af Lundtoftegård klagede over forureningen. I 1939 blev Hjortekær forsynet med nye kloaker, og afløbet ført til et rensningsanlæg ved Mølleåen.

I årene 1951-56 indledtes et samarbejde mellem kommunerne Gentofte, Gladsaxe, Søllerød og Lyngby-Taarbæk med det formål at befri Mølleåen for tilløb af spildevand - også spildevand, der var rensat i renseanlæggene.

Anlægsarbejderne, der havde et kolossalt omfang, blev påbegyndt i 1956 og afsluttet i 1960'erne med den store kloakledning fra renseanlægget i Dybendal til Øresund.

VAND. Hjortekær blev i 1909 forsynet med vand fra Lyngby Vandværk, idet vandledningerne fra Lyngby til Fortunen blev ført videre til Hjortekær. I henholdsvis 1914 og

1917 blev vandforsyningen ført videre til Lundtofte og Raadvad. Vandet fordeltes fra en højdebeholder ved Fortunen, men da trykket efterhånden var utilstrækkeligt, blev der opført et nyt vandtårn med automatisk pumpeanlæg. Som følge af den kraftige udbygning af området blev Dybendal Vandværk bygget i 1932 med borerer ned i kalklagene i en dybde af ca. 50 m.

EL. I 1922 blev der indført elektricitet i Hjortekær og Lundtofte til brug i husstandene, til vejbelysning og til drift af tørskeværker. Før den tid henlå vejene i Hjortekær delvis i mørke om aftenen, kun oplyst af enkelte petroleumslamper, der blev passet af en lygte-tønder. I 1923 blev de gamle lygter udskiftet med elektrisk vejbelysning.

TELEFON. Hjortekær telefoncentral blev oprettet i 1919. Centralen blev installeret på Lundtoftevej 210.

GAS. I 1938 blev der indlagt bygas i Hjortekær med forsyning fra A/S Strandvejs-Gasværket. I lang tid havde man forsøgt at få tilstrækkelig tilslutning blandt beboerne, og Hjortekær Grundejerforening deltog aktivt i disse bestræbelser. Mange år senere, i 1980, blev spørgsmålet om gasforsyning atter aktuelt i området, nemlig med den kommende naturgasforsyning til boligopvarmning. Hjortekær Grundejerforening arrangerede sammen med tilstødende grundejerforeninger orienteringsmøder om sagen. Nu er der nedlagt gasledninger i alle vejene i Hjortekær, således at forbrugerne kan modtage naturgas-sen fra Nordsøen i slutningen af 1984.¹⁸⁾

Hjortekær Grundejerforening

I begyndelsen af 1920'erne havde bebyggelsen fået et sådant omfang, at der opstod et behov for i fællesskab at få løst en række opgaver i forbindelse med vejene, kloakeringen og ejendomsbeskatningen.

Ved et møde den 17. november 1924 i forsamlingshuset "Hebron", det nuværende Hjortekærsvøj 170, blev de fremmødte grundejere enige om at stifte Hjortekær Grundejerforening. Til bestyrelsen valgtes gartner Lars Chr. Andersen som formand, gartner Chr. Mortensen som kasserer og tømrermester Frank Jeppesen, gartner Otto Andersen samt snedker Chr. Jeppesen.

Hjortekærsvøjens istandsættelse og kloakering var nogle af de første sager, bestyrelsen tog fat på, og perioden op til 1939 var i det store og hele præget af spørgsmål vedrørende udbedring og vedligeholdelse af vejene, op-sætning af vejbelysning og udførelse af kloakering. Ligeledes blev indførelse af gas drøftet, og i 1938 var der tilstrækkelig stor tilslutning til, at gasforsyningen kunne etableres.

Bestyrelsen fremsatte i 1932 forslag om opstilling af en solid bæk på hjørnet af Hjortekærsvøj og Lundtoftevej. Foreningen ville yde 75 kr. og søgte Lyngby-Taarbæk Sogneråd om støtte. Bæken blev en realitet, men krævede gennem årene så store udgifter til reparation, at bestyrelsen i 1949 bad Sognerådet om tilladelse til at fjerne bækken. Det blev nægtet. I dag er der på samme sted en solid bæk af egeplanker og med betonunderstøtning - det er ikke den oprindelige - og det er ikke foreningens.

Effter: Indbydelse til et Møde i Foreningens hus
 Åbnet i Huset den 17 November 1924, med Forslag - at
 stifte en Grundejerforening var der med et stort Stort.
 Grundejere...

Forsøger L.C. Andersen kaldet Mødet Kl. 7 3/4 og
 foretog og anbefalede Forslaget. Mange af Foreningens
 fremkaldte stærkt Videnhed af at fås dannet
 en Grundejerforening, og omhandle de Opførelse som forening
 skete med et tag sig af ses som Bygges og Ejendomsroller,
 særligt med Hensyn til den skæbne Læstelse
 af Ejendomslyst på Ejendommen i Lyngby & Hylkestræde.
 ligeledes drøftede Røntgenstråle. De alle som ønskede det,
 havde udtalt sig, foreslog L.C. Andersen en Afstemning
 om Forslaget, og det vedtoges enstemmigt at stifte Foreningen
 og alle som var med indvilligede sig i dette.

Hierfter blev der foretaget Valg af Bestyrelse som
 blev benyttet til at udarbejde Forslag til Lovforeningerne

1. Formand valgtes L.C. Andersen. Hagensbo.

2. Revisor valgtes Gustav De Wapenaar.

3. - Frank Jeppesen

4. - Otto Andersen

5. - Ole Jeppesen Valgt 18.

1. Supplent til Bestyrelsen valgtes O. P. Andersen

2. - Hans Olsen.

3. Revisor valgtes Charles Bendsen.

4. - Frithjof Nielsen.

Supplent til Revisor Erikson.

Hierfter blev der Mødet, og Bestyrelsen som kaldet
 sig til at tage Beslutning om at opstille det første
 Bestyrelsesmøde den næstfølgende Aften Kl. 8 1/2.

Der L.C. Andersen Hagensbo

L. Chr. Christensen

Ole Jeppesen

Til Anvendelse ved mulige Forhandlinger med Lyngby-Taarbæk Sogneraad angaaende Kloakeringen af Hjortekær, der omfatter to Arbejder nemlig:

1. den afskærende Ledning langs Mellesøen, der er vedtaget af Landvæsenkommissionen til øjeblikkelig Paabegyndelse, og for hvilken Udgiften vil blive paalignet Lødsjerne med ca. 12 $\frac{1}{2}$ af Ejendomsaflyden og 2.30 Øre pr. m², for Deres Vedkommende vil dette andrage ca. Kr. 165 og
2. Kloakeringen af selve Hjortekær, der beregnes med 6 Kr. pr. løbende m Facade og ca. 23 $\frac{1}{2}$ Øre pr. m², for Deres Ejendom vil dette andrage ca. Kr. 572 ,
der vil kunne afdrages og forrentes i 30 Terminer

forespørger Grundejerforeningen i Hjortekær Dem, om De er interesseret i Hjortekær Kloakens Udførelse eller ikke.

Blanketten bedes underskrevet og tilsendt Formanden i Løbet af faa Dage i vedlagte frankerete Kuvert.

Efter denne skriftlige for Dem uforbindende Afstemning vil Grundejerforeningen være saaledes orienteret, at den, straks efter at have modtaget Afstemningsaendlerne, kan søge en Forhandling med Sogneraadet om mulige Lømpelser i Afviklingsterminerne eller anden Imødekommelse vedrørende andre foreliggende Forhold.

De indbydes til Møde i „Fortunen“s Lokaler førstkommande Fredag den 29. April Kl. 8 Aften. Det paa Grundejerforeningen for Hjortekær og Omegns sidste afholdte Møde nedsatte Udvalg vil afgive Meddelelser om de med Lyngby—Taarbæk Sogneraad førte Forhandlinger. Da Landvæsenkommissionsmøde er indkaldt til den paafølgende Dag anmodes alle Interesserede om at give Møde. Der vil paa dette Møde samtidig blive meddelt de nærmere Betingelser, paa hvilke Gas vil kunne indlægges i Hjortekær.

× 1938

For Udvalget

L. Chr. Andersen,

Formand f. Grundejerforeningen
for Hjortekær og Omega

På samme hjørne ønskede foreningen i 1938 at få opstillet en telefonbox, men på grund af materiale-mangel under krigen blev den først opsat i 1946. Den er siden erstattet af en mere tidssvarende.

Gennem årene har trafikforholdene på Hjortekørsvej fra Lundtoftevej til Røvehøjvej optaget sindene hos beboerne. Allerede i 1927 blev der klaget over den stærke automobiltrafik, og trods ihærdige anstrengelser fra foreningens side lykkedes det først i begyndelsen af 1970'erne at få indført en hastighedsbegrænsning på 50 km/t og et parkeringsforbud i dagtimerne.

Under krigen oprettede Hjortekør Grundejerforening i 1944 et villaluftværn på opfordring af brandvæsenet, og efter politiets internering i september 1944 blev der dannet et vagthold, der skulle holde opsyn med området.

Efter krigens afslutning i 1945 beskæftigede foreningen sig bl.a. med planerne for en S-togsbane fra Jægersborg til Nørum, den såkaldte Lundtoftebane, og bestyrelsen henvendte sig ved flere lejligheder til trafikministeren for at få banen anlagt - dog uden resultat. I 1970 blev projektet definitivt opgivet.

Indtil midten af 1970'erne havde grundejerforeningen ført en forholdsvis stille tilværelse. Kun få gange havde man gjort opmærksom på foreningens eksistens, og det havde været sparsomt med fælles arrangementer.

Det skal i den forbindelse dog nævnes, at grundejerforeningen i 1954 fejrede sin 30 års fødselsdag, og at også 50 års dagen blev festligt holdt i 1974.

På dette tidspunkt var området i det store og hele udbygget, alle vejene var anlagt og befæstede og vejbelysningen udført. Tilbage var der spørgsmålet om trafikforholdene på vejene, busbetjeningen og ønsket om et fælles areal for børnene og til afholdelse af sommerfester m.m.

Bestyrelsen besluttede derfor at orientere alle beboere i området om grundejerforeningen med en opfordring om at blive medlem. Det førte til en næsten fordobling af medlemstallet, fra ca. 150 til knap 300.

Medvirkende til dette resultat var vel også, at bestyrelsen startede en række arrangementer for at samle medlemmerne omkring emner, der afveg fra de traditionelle: vejenes vedligeholdelse, vejbelysning og lign.

Disse medlemsarrangementer gælder således den årlige nattergaletur langs Mølleåen i Dyrehaven, et besøg på Skibsteknisk Laboratorium i 1979, en besigtigelse af lavenergihusene ved Prøvekåret, ligeledes i 1979, og forevisning af den moderne kunst på Danmarks Tekniske Højskole i 1983. Siden 1976 har der været afholdt følgende arrangementer efter afviklingen af den årlige generalforsamling:

1976 Filmen: "Naturlig energi"

1977 Foredrag om arkæologiske udgravninger og fund i Hjortekær-området ved Johs. Boager, "Flækken"

1978 Lysbilledforedrag om lavenergihusene ved Prøvekåret ved arkitekt m.a.a. Bertel Udsen

1979 Filmen: "Dyrehaven - vor romantiske skov"

1980 Lysbilledforedrag om Grønland ved overlæge Kjeld Sørensen og læge Steen Kjalke

- 1981 Lysbilledforedrag om Hjortekørs udvikling gennem tiderne ved stud. mag. Inger Hartby
- 1982 Foredrag med film om hjortene og deres adfærd i Dyrehaven ved dyrepsykolog John Larsson
- 1983 Foredrag om indbrudssikring ved kriminalassistent Gudbjørg og filmen: "Fra Furesø til Øresund" af Claus Bering
- 1984 Filmen: "Med Danmarks regentpar i Kina"

Med hensyn til trafikforholdene, ikke alene på Hjortekørsvej, men også på andre veje i området blev der på generalforsamlingen i 1978 nedsat et trafikudvalg, som afleverede en rapport i marts 1979 med forslag til forskellige trafikregulerende foranstaltninger, der blandt andet af økonomiske grunde endnu ikke er gennemført.

Da planerne om en kommende naturgasopvarmning af boliger begyndte at tage form, nedsatte generalforsamlingen i 1980 et energiudvalg. En udtømmende rapport om de praktiske problemer i forbindelse med den kommende omstilling fra olie- til naturgasfyring i grundejerforeningens område blev udgivet i december 1980.

Med denne rapport som grundlag blev der sammen med grundejerforeningerne i Fortun-området arrangeret et møde på Jonstrup Seminarium i februar 1981, hvor en række eksperter redegjorde for de praktiske og økonomiske problemer.

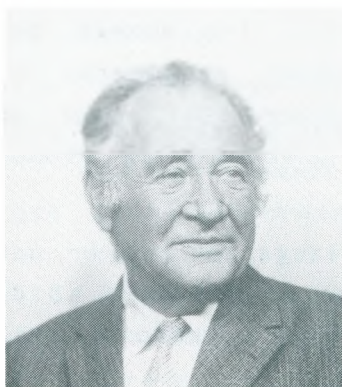
På grundlag af foreningens forhandlingsprotokol er der med denne korte gennemgang gjort rede for nogle af de sager, Hjortekær Grundejerforening har beskæftiget sig med i de forløbne år.

Gartner Lars Chr. Andersen
 1877 - 1964
 Hjortekørsvej 126 A,
 Medstifter af foreningen og dens
 første formand fra 1924 - 1939
 Æresmedlem 1954

Gartner Chr. Mortensen
 1885 - 1972
 Hjortekørsvej 184
 Medstifter af foreningen og dens
 første kasserer fra 1924 - 1959
 Æresmedlem 1960

Anlægsgartner Kristian Kirk
 1906 - 1982
 Hjortekørsvej 149
 Foreningens formand 1943 - 1975
 Æresmedlem 1974

Hjortekær Grundejerforening

har herved den glæde
at udnævne

Herr Gartner Chr. Mortensen

til

ÆRESMEDLEM

som tak for det store og fortjenstfulde
arbejde hr. Mortensen gennem 36 år
har udført som foreningens kasserer.

Hjortekær Grundejerforening
p.b.v.

Chr. Kirk
FORMAND

Hjortekær d. 8. november 1960

Æresdiplom udstedt af grundejerforeningen. (Privateje).

Til sidst skal det nævnes, at Lundtofteparkens Selskabslokaler den 17. november 1984 dannede rammen om foreningens 60 års fødselsdag, som blev fejret ved et meget vellykket festarrangement med stor tilslutning af grundejerforeningens medlemmer.

Fra foreningens 60 års stiftelsesfest under formandens tale.

Bestyrelsen 1924-1984

	Formand	Kasserer			
1924	L.C. Andersen	Chr. Mortensen	Frank Jeppesen	Otto Andersen	Chr. Jeppesen
1925					
1926					H. Olsen
1927					
1928					Niels Nielsen
1929					Larsen
1930					
1931					
1932				A. Michelsen	
1933					
1934			M.Sadolin-Holst	Ove Mathiesen	
1935					
1936					
1937			Orla Andresen		L. Andersen
1938					
1939	L.Andersen		Th.Jørgensen		H. Hansen
1940					
1941	E.Faaborg				Svartz
1942				Andreasen	
1943	Kristian Kirk		E.Faaborg		
1944				J.Lebech	
1945					H. Hansen
1946					
1947			A. Carlsen		
1948					
1949			Gustav Jørgensen		Marius Hansen
1950					
1951			Hugo Christensen		
1952					
1953					
1954					
1955					
1956					
1957					
1958					
1959					
1960	Kristian Kirk	Bloch-Nielsen	Hugo Christensen	J.Lebech	Marius Hansen
1961					B. Lindstrøm
1962					
1963					
1964					
1965					
1966					
1967					
1968					
1969					
1970		Flemming Olesen			
1971					Steen Carstensen
1972					
1973			Karen Juul Jensen		
1974					

1975	Steen Carstensen				Steen Kjalke
1976		S.Dirch Poulsen		Erik Jeppesen	
1977			Kjeld Sørensen		
1978					
1979					
1980					
1981			Winther Hansen		
1982					
1983			Garfiel Petersen		
1984					

Oversigt over antallet af medlemmer i
Hjortekær Grundejerforening:

1924	44 medl.
1930	42 -
1935	36 -
1940	66 -
1945	59 -
1950	60 -
1955	86 -
1960	118 -
1965	131 -
1970	122 -
1975	156 -
1980	290 -
1984	291 -

NOTER

- 1) Knudsen, Svend Aage: Landskab og oldtid. Atlas over Sællerød og Lyngby-Taarbæk Kommuner, 1982.
- 2) Brinch-Petersen, E. et al.: Udgravningerne i Vedbæk-området. Sællerød-Bogen 1976
Vedbækprojektet. I marken og i museerne. Sællerød-Bogen 1977
Vedbækprojektet. Ny og gammel forskning. Sællerød-Bogen 1979
- 3) Boager, Johs.: "Flakken" 1963-1980. Lyngby-Bogen 1981. Heri gives en fyldig beretning om udgravninger og fund i Hjortekær. Fundene kan ses i arkæologklubbens udstillingslokaler i ejendommen "Frieboeshvile", Lyngby Hovedgade 2
- 4) Glob, P.V.: Oldtidsminder i Kongens Lyngby og Dyrehaven. Lyngby-Bogen 1948
Fortidens spor, Kbh. 1973
- 5) Wohlert, Inge: Stednavnene Lugn, Fuglevad og Raadvad. Lyngby-Bogen 1963
- 6) Nystrom, Eiler: Lyngby Sogn i Fortid og Nutid, Kbh. 1934
Jørgensen, Gunnar: Lundtofte By og Sogn i Fortid og Nutid, Lundtofte 1944
Rastrup, J.A.C.: Lundtofte By og Sogn. Lyngby-Bogen 1953
- 7) Rentekammeret, pakkesager vedr. Skov- og Jagtvæsen 1721-91 og 1809-46, Rigsarkivet, samt oplysninger velvilligst givet af Skovstyrelsen for Jægersborg Skovdistrikt og fhv. overassistent Harry Petersen, Skovstyrelsen
- 8) Folketællingerne 1787-1890 for Lyngby Sogn, Sokkelund Hrd., Københavns Amt, Rigsarkivet
Folketælling 1787, Lyngby Sogn, med tilføjelse af navne-register og navneregister til Folketælling 1801 ved Inger Hartby, udgivet af Byhistorisk Samling for Lyngby-Taarbæk Kommune 1980, 1981
- 9) Oplysningerne hidrører fra uklausuleret interview foretaget 1979 af Inger Hartby for Byhistorisk Samling for Lyngby-Taarbæk Kommune
- 10) Tallene er udarbejdet på grundlag af Lyngby-Taarbæk Kommunes Vejviser 1924 samt generalstabs- og matrikelkort over Hjortekær
- 11) Blødel, Niels; Piø, Jørn; Malling, Michael; Nielsen, Gregers: Bogen om Dyrehaven, Kbh. 1970
- 12) Generelt er oplysningerne i afsnittet "Fritid og fester" hentet i uklausulerede interviews foretaget 1979-81 af Inger Hartby for Byhistorisk Samling for Lyngby-Taarbæk Kommune

og uklausulerede interviews foretaget 1984 af Erik Jeppesen for Hjortekær Grundejerforening

- 13) Fraas, Vald.: Skoleforhold i Lyngby-Taarbæk Kommune gennem tiderne, Kgs.Lyngby 1928. Desuden er oplysninger indhentet i Lyngby-Taarbæk Kommunes Bygningsinspektorat, Lyngby-Taarbæk Kommunes Skoleforvaltning og fra uklausuleret interview foretaget 1979 af Inger Hartby for Byhistorisk Samling for Lyngby-Taarbæk Kommune samt uklausulerede interviews foretaget 1984 af Erik Jeppesen for Hjortekær Grundejerforening. Angående forholdene i Raadvad Skole i ældre tid henvises endvidere til Lyngby-Bogen 1972-73, s. 66 ff, hvor Svend Aage Larsen har givet en instruktiv og morsom beskrivelse
- 14) Oplysningerne er hentet i uklausulerede interviews foretaget 1979-81 af Inger Hartby for Byhistorisk Samling for Lyngby-Taarbæk Kommune
- 15) Parcellernes antal og den procentvise erhvervsfordeling er udarbejdet på grundlag af de aktuelle vejvisere for Hjortekærvej. Tallene skal tages med et vist forbehold, fordi en del beboere er noteret uden erhvervsopgivelse; specielt mangler denne oplysning i de ældre vejvisere for kvinders og voksne hjemmeboende børns vedkommende
- 16) Oplysningerne hidrører fra uklausulerede interviews foretaget 1984 af Erik Jeppesen for Hjortekær Grundejerforening
- 17) Afsnittet "Bebyggelsen" er udarbejdet på grundlag af Lyngby-Taarbæk Kommunes tekniske Forvaltnings Årsberetninger for de aktuelle år og oplysninger indhentet i Lyngby-Taarbæk Kommunes Bygningsinspektorat
- 18) Afsnittet "Tekniske anlæg" er udarbejdet på grundlag af Lyngby-Taarbæk Kommunes tekniske Forvaltnings Årsberetninger 1904-40, Hjortekær Grundejerforenings forhandlingsprotokoller 1924-84 samt oplysninger indhentet hos KTAS og NESA

LITTERATUR

Generelt henvises til:

Lyngby-Bogen 1933-1984

Nystrom, Eiler: Lyngby Sogn i Fortid og Nutid, Kbh. 1934

Gliemann, Th.: Geographisk-statistisk Beskrivelse over

Kjøbenhavns Amt, Kbh. 1821

Stern, Severin: Statistisk-topografisk Beskrivelse over

Kjøbenhavns Amt, Kbh. 1834

Trap, J.P.: Danmark, 1.udgave, 1858 og 5.udgave, 1960

ILLUSTRATIONER

Hvor intet er angivet, findes originalfotos i Byhistorisk Samling for Lyngby-Taarbæk Kommune

Alle stregtegninger er udført 1984 af Steen Carstensen